

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

ש"פ שלח

— כח סיון —

חמישים שנה

גליון ל"מ"ד (תקפ"ו)

יצא לאור על ידי

חלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי חורה

ברוקלין, ניו יארק

טראי עודעניו

היי תחא שנת נפלאות אראנו

שנת הצדק לכיך אדמור שליט"א

שנת חסות אלפים שבע סאות וחמשים ואחת לבריאת

יום הבהיר כח סיון
יובל שנים ליום בוא כ"ק אד"ש
ולהבחל"ח הרבנית נ"ע לארצה"ב (תש"א - תנש"א)

עניני משיח וגאולה

- 5 וענין מלך המשיח, וימות המשיח
- 14 בן כוזיבא המלך

לקוטי שיחות

- 25 ענין השבועה אצל בני נח
- 27 דרי הנזירות בבניי
- 28 סגנון לשון רבינו בסידורו
- 29 הענין אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אצל נכרי

המב"ם

- 33 ספק שיעב לבן קדם ספק תבחרת קדמה

שונות

- 40 ז"ה נתת ליראיך נס - פר"ת
- 47 תוספות למי"מ ללקו"ת פי בהעלותך
- 49 תוקף אור השמש בצהרים

לעילוי נשמת

התמים הקדוש אברהם אליעזר

הי"ד

בן הרה"ח הרה"ת ר' משה פסח שיחי

גאלדמאן

נרצח בימי עלומיו בן י"ז שנה

ז"ך סיון היתשל"ז

עניני גאולה ומשיח

בענין מלך המשיח, וימות המשיח,

הרב יוסף יצחק קלמנסון

≈ ראש ישיבה דישיבה גדולה ניו הייוען ≈

בגליון דש"פ נשא הקשיתי לפימ"ש הכס"מ דהסוגיא דחלק קאמר דשלחו לבדקו אי מורח ודאין וכו', ס"ל כהמ"ד דבימוה"מ ה"י שינוי במנהגו של עולם יעווי"ש, והקשיתי דא"כ למאי דוצרכו לבדקו ותיפוק לחו דאינו המשיח כיון דלא נעשה שינוי במנהגו ש"ע.

והנראה לומר בזה דענין ימוה"מ שנעשה בהחפצא דהעולם בזה נחלקו המ"ד אי בימוה"מ יעשה שינוי במנהגו ש"ע אינו נעשה מיד בהופעת מלך המשיח, דשם מלך המשיח - לגבי הגברא - שם ימוה"מ בהחפצא דהזמן - בהעולם - אינו נעשה בזמן אחד, דתרי עניני ובתרי זמני נינהו, וכמו שנבאר בע"ה.

דחנה ז"ל הרמב"ם בח"י ד' שם י"ואס יעמוד מלך מבית דוד ונה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה', וי' זה בחזקת שהוא משיח אם עשה והצליח [ונצח כל האומות וסביביו] ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח ודאי, ויתקן את העולם כולו, וכו' יעווי"ש.

ומבואר בדברי הרמב"ם דמשיח ודאי נעשה רק לאחר שיבנה המ"ק ויקבץ נדחי ישראל ועד אז הוא רק בחזקת שהוא משיח היינו דכשקם מלך מבית דוד הוגה וכו' [דיש לו התכוונות של מלך המשיח] ויכוף כל ישראל וכו', [דהפעל הפעולות של מלך המשיח] הרי"ז בחזקת שהוא משיח [וזוהו הטעם שדימו ר"ע לחכמים בבן כוזיבא שהוא מלך המשיח דה"י במצב כזה, שמחזיקו בחזקת משיח] אכן אכתי אין לנו בירור גמור דהוא משיח בודאי שיצליח ויגמור הפעולות דמלך המשיח. דהיינו לאחר שיצליח מלחמותיו, שינצח האומות שמסביביו. ויבנה הביהמ"ק, ויקבץ נדחי ישראל. אז הוא דהוי משיח בודאי, דנתברר בבירור גמור, הי"ז דהצליח ופעל הפעולות דמשיח - דהוא הוא המשיח.

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות

ונראה דהא דחוי משיח בודאי אחר בנין המקדש וקבוץ גלויות, אין הכוונה דאז הוא דחל ב"י השם דמלך המשיח, אלא דאז מתברר דהוא משיח בודאי. ולאחר הבירור איגלאי מילתא למפרע דה"י מלך המשיח - היינו דח"י בו המעלה והשם דמלך המשיח - מיד בתחלת הופעתו כשהתחיל לפעול הפעולות דמלך המשיח. דהפעולות פעלם **מלך המשיח**, וכן נראה מדברי הרמב"ם בחל' א' שם דכתב "**המלך המשיח** עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל" היינו דפעולות אלו פועלם "**המלך המשיח**" דאח"כ מתגלה דה"י **מלך המשיח** בשעת הפעולות. דלפעול ענינים אלו צריך לכה דמלך המשיח¹. וכשמצליח וכו' מתגלה למפרע דבעת שפעלם ה"י "**מלך המשיח**" דה"י בו המעלה והכח דמלך המשיח.

וכן נראה מוכח מהסוגיא דחלק דשלחו לבדקו אי מורח ודאין. והרי בן כוזיבה ה"י רק במצב דחזקת משיח, דלא נצח עדיין שונאיו ולא בנה המקדש וכו'. ומ"מ סברו חכמים דאילו ה"י משיח ה"י צריך להיות מורח ודאין, וע"כ מוכח מזה דהמעלות והשם דמלך משיח מקבל מיד בתחלת הופעתו - דכל המעלות דתלויין בהשם דמשיח מקבלם מיד, - ולכן הוכיחו מזה דאין לו המעלה דמורח ודאין דאינו משיח, דמשיח מיד בתחלת הופעתו צריך שיהיו בו כבר כל המעלות דמשיח.

וכן נראה מוכח גם מדברי הרמב"ם שכתב דאל יעלה על דעתך דמלך המשיח צריך לעשות אותות וכו', והוכיח כן מהא דדימו ר"ע וחכמים דבן כוזיבא הוא מלך המשיח וכו'. דמשמע דאילו ה"י ענינו של משיח לעשות אותות וכו' ה"י צריך לעשות זה מיד בתחלת הופעתו [דהרי הרמב"ם מיירי בתחלת הופעתו, וכדמוכח מהא דהוכיח מבן כוזיבא דה"י רק במצב דחזקת משיח וכו'. ואיה"נ דא"י"צ לעשות גם אח"כ דא"י"צ ענינו של מלך המשיח וכנ"ל דזהו כונת הרמב"ם להוכיח. אכן הרמב"ם מיירי לגבי תחלת הופעתו, דמזה מוכח דאילו כן ה"י ענינו של המשיח לעשות אותות ה"י עושה זה מיד בתחלת הופעתו] והיינו משום דענינו וכתו של מלך המשיח נעשה בו מיד וכנ"ל.

(1) ולחעיר דלענין בנין ביתמ"ק צריך לנבואה לכוון מקום המזבח דמעכב וכמו"ש בשו"ת בנין ציון ס"י א' ועוד, וע"כ דמשיח יבנה במקומו ע"י נבואה. דמלך המשיח יה"י נביא גדול וכמו"ש הרמב"ם בפי"ט מחל' תשובה הל' ב'. וע"כ מוכח מזה דבעת שיבנהו יה"י בו כבר המעלות דמלך המשיח וכמושי"כ בפנים [וראה בדברי הרב יוסף העלער שליט"א בקובץ עטרת חכמים ח"ב ע' ק"פ ועו"ש בדבריו הנעמים].

אכן לענין הזמן ד"גלות" ו"גאולה" בעולם נראה, דזמן גאולה מתחיל לאחר בנין ביהמ"ק וקיבוץ גליות, כשהוא משיח דאי, ועד אז חשיב עדיין זמן ד"גלות" בעולם, וכמבואר בכ"מ בלקו"ש לכ"ק אדמו"ר שליט"א. וזלה"ק בחלק כ"י ע"י 272 "און זיי צו זאגן אז ס'איז שוין דא די אתחלתא דגאולה, און ווי דער רמב"ם פסקינט אפ בפס"ד ברור (וכל מפרשיו - הבי"י וכו' - שתקו לו (ותודו) לו בזה) אז די אתחלתא דגאולה (ו"ויקבץ נדחי ישראל") וועט זיך אנפאנגען ערשט לאחר ביאת המשיח, און זורך אים, און נאך דעם וואס "יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדרך וילחום מלחמת ה'" און נאך דעם ווי "בנה מקדש במקומו" וכלה"ק.

וראה ג"כ בלקו"ש חלק כ"י ע"י 359 בסוף השיחה. ובחלק ה' ע"י 149² ובהערה 51 שם באריכות. [וע"י באג"ק דכ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ח"י ע"י תקצו אגרת וית"כ].

ומבואר לחדיא בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א - מיוסד על דברי הרמב"ם - דביאת משיח יהי עוד בזמן הגלות. והוא יסיים הגלות ע"י הפעולות דיכוף וכו', והאתחלתא דגאולה תתחיל בקיבוץ גליות לאחר בנין ביהמ"ק [דענין הגאולה הוא גאולת בניי מהגלות] ושלמות הגאולה תהי לאחר קבוץ הגליות, מבואר לפי"ז ד"ביאת" המשיח, וזמן דה"גאולה" בתרי זמני ינחו, דביאת המשיח הוי עוד בזמן הגלות, כשהוא בחזקת משיח. והיינו כשיקום מלך וכו' ויכוף. ישראל וכו', דמשקם זהו מלך שיש בו התכונות דמשיח ועוסק בהפעולות דמשיח שיבא זה "ביאת המשיח" דהוי אז בחזקת משיח] וזמן ה"גאולה" נעשה כשהוא משיח דאי לאחר בנין ביהמ"ק וקיבוץ גליות וכנ"ל.

ולפי"ז נראה דימוה"מ דנחלקו בהו חז"ל אי יהי אז שינוי

(2) וזלה"ק שם ".... א חכנה צו ביאת משיח צדקנו, וואס לאחר ביאתו און זורך אים וועט זיין קץ הגלות, און דערנאך - ווי דער רמב"ם זאגט עס קלאר און דייטליך - וועט זיך אנהויבן די אתחלתא דגאולה או דערנאך די גאולה האמיתית: וחשלימה, און דערנאך און זורך משיחין דוקא - קיבוץ גליות, בקרוב ממש בעגלא דידן יעו"ש. [מרחיטת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א - בזה משמע לכאורה דאתחלתא דגאולה תהי בבנין ביהמ"ק ולאחר שיבנה יחי' כבר הגאולה האמיתית וחשלימה, ואח"כ יהי קיבוץ גליות. אכן מדבריו בחלק כ"י שחובא בפנים מתבאר דהאתחלתא דגאולה היא כשיקבץ נדחי ישראל. ולאחרי קיבוץ הגליות יחי' הגאולה חשלימה. דענין הגאולה היא קיבוץ גליות. - ואולי דחלוק שם הגאולה בחעולם, דתלוי בבנין ביהמ"ק, ושם הגאולה לבני בניי דתלוי בקיבוץ בניי לארח"ק -].

במנהגו של עולם. זהו בהזמן ד"גאולה" כשיהי' משיח ודאי, דאז מתחיל בה"עולם" הזמן דימוה"מ, ובזה הוא דס"ל לחד מ"ד דיהי' אז שינוי במנהגו ש"ע. משא"כ בתחלת הזמן דביאת המשיח, כשהוא בחזקת משיח, אלא אע"ג דיש בו כבר המעלות והשם דמשיח וכנ"ל, הנה זהו לענין הגברא דמשיח. משא"כ לענין החפצא דהזמן בעולם, מקרי ימות המשיח "כשהוא משיח ודאי" כשישנו בירור גמור בה"עולם" דהוא משיח. דאז הוא דנעשה הגאולה ב"עולם" ואז הוא דח"ל השם דימוה"מ בעולם. ולענין היעודים דימוה"מ שיהי' שינוי במנהגו של "עולם", וגר זאב וכו', תלוי הוא בימוה"מ דחל בהעולם כשהוא משיח ודאי³,

[נראה בחי' וביאורים בש"ס ס"י מ"ג הערה 91 וז"ל שם "... כי דוגמתו נמצא במשיח עצמו, ב' תקופות ודרגות לאחרי ביאת המשיח: לפני שיבנה ביהמ"ק - שאז הוא עדין "בחזקת משיח" בדוגמת דוד שלא בנה המקדש, וענינו ילחום מלחמות (ראה דה"א כב,ח) והכין הכל לבנין ביהמ"ק מיד ה' עלי השכיל (שם כח, יט): כשהוא משיח ודאי ש"יבנה מקדש במקומו" וראה בארוכה מכתב כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (באג"ק שלו, אגרת ק"ל) בביאור לשון רז"ל "בן דוד בא" או "דוד בא" (ע"פ הב"ח או"ח סק"י"א) דיש ב' מדריגות במשיח: ביאתו לפני בנין ביהמ"ק וירושלים (שאז הוא בחזקת משיח) ואחר שיבנה משיח את ביהמ"ק וירושלים דאז כיון שנבנית ירושלים - בא דוד (מגלה י"ז): - משיח בודאי" יעוי"ש. ובמכתב כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע שם באריכות.

2

(3) וש"מ יסוד נאמן לדברינו בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש חכ"ז ע" 256 דכתב שם "... ענינו של משיח הוא (לא בכדי לתקן את העולם, אלא) ענין בפ"ע - מלך מבית דוד, וענין ביאת המשיח (בעולם) - שזה יחי' לאחרי "בנה מקדש במקומו" וקבץ נדחי ישראל" שאז הוא "משיח בודאי" - הוא שיומשך ויתגלה בעולם מלך המשיח (שהוא למעלה מענין תיקון העולם). אלא שכתוצאה מזה "יתקן" (נס) את העולם כולו" שגם העולם יחי' בשלימות" וכו' יעוי"ש היטב ובחערות שם.

חרי מבואר להדיא בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א דענין ביאת המשיח בעולו יחי' לאחרי שבנה ביהמ"ק וכו', כשהוא בודאי משיח, וישנו ענינו של משיח

וראה בלקויש חלק כ"ח חוקת א' שמדייק במ"ש הרמב"ם בספ"י
 הלי פרה אדומה, דפרה אדומה העשירית יעשה המלך המשיח מהרה
 גלה אכ"ר... וכתב ע"ז בהערה 33 ובשו"ג שם "לפי" יומתק
 נקט הרמב"ם ל' מהרה יגלה (ולא - "יבוא" כלשון הרגיל בכ"מ
 יאת המשיח, וכ"ה לשון הרמב"ם הלי תשובה פי"ג היו הלי
 זירות פי"ד הי"א, הלי מלכים רפי"א פי"ב הי"ב) - כי גילוי
 המשיח מורה על המצב ד"משיח ודאי" שזהו דוקא לאחרי בנין
 ביהמ"ק כו' (רמב"ם הלי מלכים פי"א הי"ד) ומכיון שלעשיית
 האפר צ"ל ביהמ"ק (ראה רמב"ם הלי פרה אדומה פי"ד הי"ה), הרי
 שבשביל עשיית האפר צ"ל "מהרה יגלה" דוקא יעוי"ש.

ומבואר דאיכא ב' ענינים "ביאת" משיח [כשהוא בחזקת משיח]
 ו"גילוי" משיח [כשהוא משיח ודאין] ולענין ימוה"מ ב"עולם"
 נראה דתלוי ב"גילוי" המשיח. דאז הוא בגילוי בעולם וכנ"ל.
 וראה באגרת הרש"י שם דמאריך בכמה ראיות שקיבוץ גליות יהי
 ע"י המשיח ולאח"ז כותב: ומ"ש בסידור (אדה"ז עם דא"ח) ע"פ
 תהלתו בקהל חסידים (תהלים קמ"ט א) דקיבוץ גליות יהי קודם
 לביאת משיח... הוא עפ"י פשוט דמלכות שינד לאחר שיתקבצו
 הגלויות דוקא, אף שהקיבוץ יהי ע"י, מ"מ קודם שיתקבצו הרי
 אינו שינד מלוכה, דאין מלך בלא עם, כ"א אחר שיתקבצו ע"י אז
 תהי מלכות עליהם ועל כל העולם... אבל ודאי דקיבוץ גלויות
 יהי ע"י משיח ואחר קיבוץ גלויות יהי הגילויים דמשיח.
 וזהו מלכות בית דוד, וכו' יעוי"ש באריכות, והיינו דענין
 הגילויים דמשיח, מלכותו על ישראל ועל כל העולם יהי כשהוא
 משיח ודאי, ולפי"ז שפיר י"ל דענין ימוה"מ בעולם, הא דיעשה
 שינוי במנהגו של עולם, זה תלוי בהזמן דהגילויים דמשיח
 בעולם כשהיי משיח ודאי וכמשנת"ל.

ועפ"י מיושב הא דהקשינו על הסוגיא דחלק דלמאי הוצרכו
 לבדקו, ותיפוק להו דלא נעשה שינוי במנהגו של עולם וכנ"ל.
 ולמשנת מיושב, דהא דיעשה שינוי במנהגו של עולם - להך מ"ד -

שחוא ענין בפ"ע מלך מבית דוד וכו'. אהוא יסוד נאמן למשי"כ בפנים דתרי
 עניני ניחוי, חשם דמלך המשיח לכשעצמו, ועלין פעולתו בעולם ימוה"מ,
 והלוקין חן בזמנם. דחשם דמלך המשיח חל בו מיד גם כשהוא בחזקת משיח,
 ופעולתו בעולם חלות חשם דימוה"מ נעשה כשהוא משיח ודאי וכמושי"נ
 בפנים.

הוא אח"כ בזמן דיה"י משיח ודאי. משא"כ בתחלת הופעתו בזמן דביאת משיח - כשהוא בחזקת ומשיח - דאז לא יעשה שינוי במנהגו ש"ע, ומ"מ בדקוהו אי מורח ודאין דלענין המעלות והשם דמלך המשיח - לגבי הגברא - צריך שיהיו בו מיד בתחלת ביאתו וכמו ש"נ.

האומנם דמדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בחי' וביאורים בש"ס ס"י מ"ד משמע לכאורה דמפרש, דשינוי במנהגו של עולם - להן מ"ד - יהי' מיד בתחלת ביאת המשיח, דהביא שם דברי הרדב"י דכתב לבאר בדעת הרמב"ם דהא דכתב דימוה"מ לא יהי' שינוי במנהגו ש"ע, והפסוקים הם משל. הוא בשאר ארצות העולם משא"כ בארץ ישראל הדברים כפשוטם כדכתיב לא ירעו ולא ישחית בכל הר קדשי כי מלאה הארץ, הארץ הידועה, וכן והשבתי חי רעה מן הארץ, דבא"י יתקיימו הכתובים - כפשוטם.

והקשה ע"ז בסעי' ד' שם בקושיא השני וז"ל "בימי ו כוזיבא ש"דימה הוא (ר"ע) וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח "דימה" עד כדי כך שהלכו למלחמה (פקו"נ) ע"פ ציווי (שמז) מוכיח הרמב"ם שהמלך המשיח אינו צריך לעשות אותות ומופתים ושם בימיו יהא עולם כמנהגו נוהג וכדלקמן סעיף י' לא אירי הניסים גם לא בארץ ישראל" יעו"י"ש, והיינו דכ"ק אדמו"ר שליט"א מקשה על דברי הרדב"י דקאמר דבא"י יהי' שינוי במנהג של עולם, דא"כ איך דימו ר"ע וחכמי ישראל דבן כוזיבא הו' מלך המשיח והרי לא נעשה אז שינוי במנהגו של עולם גם ל בא"י, ולכאורה מוכח מזה דכ"ק אדמו"ר שליט"א מפרש דעו שינוי מנהגו של עולם יהי' מיד בתחלת ביאת המשיח גם בהתקו דחזקת משיח דאלי"כ הרי י"ל שפיר, כהרדב"י, והא דלג' נעו השינוי בא"י הוא משום דה"י כן בתחלת ביאת המשיח. ד כוזיבא ה"י רק בחזקת משיח, דלא נצח עדיין האומות ולא ב הביהמ"ק, והשינוי במנהגו של עולם תלוי בימוה"מ כשהוא מש ודאי וכנ"ל. ומדהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א על הרדב"י ב: מוכח דמפרש דימוה"מ לענין שינוי במנהגו של עולם הווי"ן כ בתחלת ביאת המשיח.

אך לפי"ז תיקשי לו על הסוגיא דחלק דלמאי הוצרכו לבו ותיפוק להו דלא נעשה שינוי במנהגו ש"ע וכמו שהקשינו ל וצע"ג.

ואולי י"ל בזה ע"פ מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בסעיף ו הערה
שם על דברי הרמב"ם "... והוא ה"י אומר עליו שהוא מלך
המשיח" וזלח"ק בהערה שם "לא רק ב"חזקת משיח" וראה לעיל
סו"ס"ד "והיינו דכ"ק אדמו"ר שליט"א מפרש דר"ע וחכמי ישראל
שדימו דבן כוזיבא הוא מלך המשיח סברו דהוא מלך המשיח בודאי
לא דהוא רק בחזקת משיח. דכן משמע מלשון הרמב"ם "אומר עליו
שהוא המלך המשיח" [וכ"ה במדרש שם "ר"ע כד הוי חזי לי
להדין בר כוזיבא הוה אמר היינו מלכא משיחא"] וכן משמע גם
ממה שהלכו למלחמה ע"פ ציווי [וכמו"ש בסו"ס"ד שם הובא לעיל]
דר"ע וחכמי ישראל סברו דכשהוא לוחם מלחמות ה' וכו' הוא כבר
ודאי משיח גם קודם שנצח ובנה ביהמ"ק וכו'. [ואח"כ, כשנהרג
נתגלה דמשיח ודאי נעשה רק אח"כ כשגומר הפעולות דמנצח ובונה
הביהמ"ק וכו'. וגם ר"ע וחכמי ישראל חזרו בהם כשראו שנהרג.
וזוהו דפוסק הרמב"ם דכשעושה הפעולות הוא עדיין רק בחזקת
משיח, דכן נתגלה ע"י עובדא דבן כוזיבא, ור"ע וחכמי ישראל
סברו לכתחלה דכשהוא בחזקת משיח הר"י מחזיקו כבר לודאי,
דהו"ל כדן חזקה דסוקלין על החזקות.]

ולפי"ז י"ל דגם כ"ק אדמו"ר שליט"א מפרש, לענין דימוה"מ
ואין שינוי מנהגו ש"ע הוויין כשהוא משיח ודאי. וכמוש"כ
לעיל. והא דהקשה על הרדב"ז מר"ע דדימה דבן כוזיבא הוא משיח
ולא נעשה אז שינוי בא"י, הוא משום דר"ע הרי סבר לענין
דהוא כבר משיח ודאי, וממילא דה"י צ"ל אז כבר ימוה"מ גם
ואין שינוי במנהגו ש"ע" ומדסבר כ"ע דהוא משיח ודאי אלא
אע"ג דלא נעשה אז שינוי בא"י מוכיח כ"ק אדמו"ר שליט"א שפיר
דגם בא"י לא יעשה שינוי לדעת הרמב"ם.

משא"כ בהסוגיא דחלק דשלחו חכמים לבדקו, לא נסתפק להם
דהוא כבר ודאי משיח, אלא נסתפק להם דאולי הוא בתקופת חזקת
משיח, תחלת ביותו. ולכן לא יכלו להוכיח זה מהא דלא נעשה
שינוי בהעולם, דהשינוי נעשה כשהוא משיח ודאי, ולכן בדקו
אותו בהא דמורח ודאין, דזה צ"ל במשיח מיד בתחלת הופעתו
וכמוש"כ.

והנה ברמב"ם בספר היד מבואר דמשיח אי"צ לעשות אותות
ומופתים וכנ"ל, אכן מדבריו באגרת תימן משמע דנקט דמשיח כן
יעשה מופתים דכתב שם בתוך דבריו "... אבל יעמוד איש שלא
נדע קודם הראותו, והאותות והמופתים שיראו על ידו - הן הן

הראיות על אמיתת יחוסו.... אבל המדה המיוחדת לו - הוא בשעה שיגלה, יבהלו כל מלכי ארץ משמעו ויפחדו, ותבהל מלכותם ויתנכלו איך לעמוד כנגדו בחרב או בזולתה, כלומר שלא יוכלו לטעון ולערער עליו ולא יוכלו להכחישו, **אלא יבהלו מן המופתים שיראו על ידו וכו'**, ואמר **שימית כל מי שירצה להמיתו - בדברו**, ולא יוכל להמלט ולהנצל ממנו, שכן אמר (שם י"א ד') **"והכה ארץ בשבת פיו וברוח שפתיו ימית רשע" יעווייש. ומשמע דהרמב"ם באגרת תימן נקט דמשיח יעשה מופתים. ופי' הפסוקים הוא כפשוטם. והוא דלא כמו שפסק בספר היד וכנ"ל.**

ונראה דיתכן לומר בביאור דעת הרמב"ם בזה, ע"פ דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בחי' וביאורים שם בסי' מ"ד ס"ז ואילך, דהביא שם דברי הרמב"ם באגרת תחיית המתים שלו דכתב שמה שפירש את היעודים דלעתיד (וגר זאב עם כבש וכיו"ב) שהם דרך משל וחידה" אין דברינו זה הכרחי שהם משל ואפשרי שיתקיימו כפשוטם, דלכאורה לפימ"ש בספר הי"ד הר"י מוכרח לפרש את היעודים הקשורים במשיח וביאתו שאינם ביטול ממנהגו של עולם, לפי שגדרו של משיח הוא לפעול בעולם כפי שהוא "כמנהגו נוהג" דוקא [וכמו שביאר שם כ"ק אדמו"ר שליט"א באריכות דברי הרמב"ם דאל יעלה על דעתך שמש"ח יעשה אות וכו' ושאל יעלה על הלב דבימוה"מ יבטל דבר ממנהגו ש"ע יעווייש באריכות].

וכתב שם כ"ק אדמו"ר שליט"א "וי"ל בזה דהנה ידועים דברי הגמ' [סנהדרין צ"ח] לגבי סתירת הפסוקים: "כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה וכת"ב עני ורוכב על חמור, זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור" (ועד"ז מתרצת הגמ' סתירות של פסוקים אחרים כיו"ב), ומובן מזה לגבי שאר ענינים שבימות המשיח, שבשעה שישראל יהיו במצב של "זכו" יהיו כל הענינים באופן אחר לגמרי, אופן נס"ל. וזה שבספר היד, ספר "הלכות הלכות" פסק הרמב"ם שלא יהי' ביטול דבר ממנהגו של עולם, הוא כיון שענין משיח וביאתו והגאולה **בכלל**, הוא הלכה הלכה ברורה ופסוקה, וכך הוא גם באופן בזה שהוא אינו תלוי באופן דמעשה בני"א (משא"כ הגאולה באופן דארו עם ענני שמיא וכיו"ב שתלוי בזה שישראל הם במצב של "זכו" שאינו ברור ומוחלט כי הכל בידי שמים חוץ מיר"ש והרשות לכל אדם נתונה כזו) ולכן הרמב"ם מתאר את הגאולה באופן כזה שהוא **הלכה** (כזו) להניח וללא תלות במצבם של ישראל) ... אבל באמת באגרת

תחיית המתים הוא מוסיף... כי "אין דברינו זה החלטי" שהרי במצב של "זכו" הרי עוד בהיותם בגלות תהי' בפועל, בתחלת הגאולה הנהגה מיוחדת מלמעלה של ביטול מנהגו של עולם" וכי ועוי"ש באריכות ובהערות שם.

ומבואר לפי"ז דכשבנ"י יהיו במצב של "זכו" אז יהי' הגאולה באופן של שינוי ממנהגו ש"ע. והרמב"ם בספר הי"ד שהוא ספר הלכות כתב אופן הגאולה כפי שמוכרח להיות עכ"פ (גם) כשלא זכו.

ולפי"ז נראה דגם הא אי משיח יעשה אותות וכי' תלוי הוא אי יהי' "זכו" או לא, דבמצב של "זכו" דיהי' שינוי במנהגו ש"ע, יעשה גם משיח אותות וכי' דגדרו הוא כגדרו של ימוה"מ וכנ"ל, ועפי"ז יש' לבאר הא דבאגרת תימן שם, כתב הרמב"ם דמשיח יעשה אותות וכי' [וכתב מעלתו כפי פשטות הכתובים] דהרמב"ם שם השיב להשואל אודות איש הדיוט בארץ תימן שהי' אומר דהוא המשיח, וכתב לו הרמב"ם דאין להסתפק בו כלל דהוא משיח, דמשיח יהי' נביא גדול וכי' ומעלתו תהי' יותר גדולה ממעלת הנביאים וכי' והאיש הזה הוא הדיוט ועם הארץ ואין בו כלל מהתכונות והמעלות של משיח, ואח"כ תיאר לו הרמב"ם איכות עמידת המשיח וכי', וכתב שיעשה אותות וכי' וכמו שהובא לעיל. ונהג בהאגרת שם קודם כתב לו הרמב"ם זמן הקץ לפי הקבלה שקיבל מאביו וכי' ומרומז בפי' בלעם והוא לערך ארבעים וארבע שנים לאחר זמן כתיבת האגרת יעוי"ש בהאגרת. והנה בסנהדרין שם קאמר לא זכו בעתה, זכו אחישנה, ולפי"ז הא דהי' מקום לספק בזמן כתיבת האגרת דמשיח בא, הוא משום דבנ"י הם במצב זכו, דאז נהי' אחישנה [דזמן הגאולה דבעתה הי' לדעת הרמב"ם אח"כ בזמן דהקץ שקיבל] ולכן הוא דכתב לו הרמב"ם איכות עמידת המשיח באופן שיהי' כש"זכו" דאילו הי' בזמן החוה ביאת המשיח הרי הי' צ"ל באופן דאחישנה דהוא כש"זכו" והמשיח הי' צריך לעשות אותות וכי', ומכיון דבזמן החוה לא הי' כן, ע"כ דאי"ז המשיח. והשי"ת יזכנו לביאת המשיח בקרוב ממש אכ"י.

4) בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א מבואר דהרמב"ם כותב ענין ביאת המשיח באופן שלא זכו, ויש לחער מדברי הרמב"ם בחלי תשובה פי"ז חל' הי' דכתב שם דאין ישראל ננאלין אלא בתשובה וכבר חבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד חן ננאלין וכי' ועוי"ש, ולכאורה כשיעשו תשובה חיי' בפשוטו יהיו במצב של זכו, וי"ל בזה דאיכא כמה דרגות בתשובה, תשובה מיראה, תשובה מאהבה וכי', וממילא דגם כשעושין תשובה מאהבה וכי', וממילא דגם כשעושין תשובה יכול להיות דרגות בזה באופן דזכו וכי'.

בן כוזיבא המלך

הת' צבי מרדכי אהרונוב
 ≈ תות"ל 770 ≈

- א -

בגליון הקודם הבאתי מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחד מאניש:
 "דעת רע"ק בנוגע בן כוזיבא המלך - אינה סותרת מש"כ הרמב"ם
 הלי מלכים ספ"א - כי ה' קס"ד דרע"ק שזוהי תחלת תקופת
 הגילוי שלי". וכתבתי בהסברת הדברים, דישנס שלושה שלבים
 בגדרי בירור המשיח, דבנוסף להתחלוקה ד"בחזקת משיח", יש
 בהחלוקה של "בוודאי משיח" ב' גדרים, תחילת הבירור והשלמת
 הבירור, והם ב' זמנים בתקופת הבירור והגילוי שלו כ"בוודאי
 משיח". ורע"ק חשב שבן כוזיבא הוא בגדר הראשון שבחלוקת
 ה"בוודאי משיח", דאף שעדיין לא הביא סימני בירור וודאיים
 להיותו משיח, מ"מ לאחר שהשלים סימני ה"בחזקת משיח" מתחלת
 התקופה בה מתחיל עניינו כ"בוודאי משיח", וכבר בשלב זה ניתן
 להניח שהוא יהא המיועד להיות משיח בוודאי, עייש"ב!

והנה מצאתי עתה סייעתא ליסוד זה, דבלקו"ש חכ"ח עמ' 135
 הע' 33 מבאר כ"ק אד"ש ד"לשון . . גילוי המשיח מורה על המצב
 ד"משיח ודאי", וזוהי הכוונה לכאן גם ב"תחילת הגילוי"
 שבמענה כ"ק אד"ש הנ"ל, דרע"ק חשב שבן כוזיבא נמצא בתחילת
 השלב ד"בוודאי משיח" (שזה פירוש "תחילת הגילוי שלי"), אך זה
 פשוט שמעולם לא קבע (ואיננו יכול גם לקבוע) שכבר גמר
 הבירור וכעת נכלל בגדר משיח וודאי, שהרי ראה שלא בנה המקדש
 כו'.

אך אמנם בעיקר דברינו שבן כוזיבא השלים כל תנאי
 ה"בחזקת משיח" צ"ע לכאן, דהנה בגליון תקפ"ד כותב הרב
 יששכר קלוזנר ש"י להוכיח ש"בחזקת משיח" איננו צריך אפילו
 להתחיל במלחמת עמלק וכבר בראשית המלחמות נקרא "בחזקת
 משיח", מכך שלמלחמת עמלק זקוקים לדין מלך (כמ"ש בלקו"ש
 חט"ז עמ' 304 הע' 49 וחכ"א עמ' 196 ובהע' 73 שם), והרי לב
 כוזיבא טרם הי' לו דין מלך (כמ"ש בלקו"ש ח"ח סו"ע 61
 וחכ"ג עמ' 197 בשוה"ג להע' 59), ואעפ"כ החזיקו אותו רע"ו

וכל ישראל ל"בחזקת משיח", עיי"ש. ומבואר מדבריו ב' פרטים: א' כוונת הרמב"ם ב"מלחמות ה'" למלחמת עמלק, ב' עוד בטרם סיים גדר ה"בחזקת משיח" כבר חייב שיחול עליו **דין מלך**. וא"כ צ"ע בשתיים: ראשית, היאך אפשר לומר שבן כוזיבא השלים הגדר ד"בחזקת משיח" והחל בגדר ד"משיח וודא", הלא לא מצאנו שיתעסק במלחמת עמלק, וא"כ נמצא שחסר בו התנאי ד"ללחום מלחמות ה'" [ובאמת לא עלי תלונתו, כי זה צ"ע בהערת כ"ק אד"ש (ידבר מלכות" ס"ג הע' 69) דרע"ק דימה שבן כוזיבא הוא מלך המשיח ו"לא רק ב"חזקת משיח", דאיך אפשר לומר כן הלא טרם נלחם מלחמת עמלק?]. ועוד, דמפורש בלקו"ש ח"ח דלא הי' עליו דין מלך, וא"כ אכתי לא אחז בגדר "בחזקת משיח"³.

אמנם באמת בהכרח לפרש שלא כדבריו, ובהקדים דלכאוי **משמעות** האמור בלקו"ש חט"ז וחכ"א הנ"ל צ"ע, הלא בלקו"ש ח"ח הנ"ל (שהוא עצמו מביא), כותב כ"ק אד"ש בביאור דברי הרמב"ם "אם יעמוד מלך": "עכצ"ל שאין הכוונה ע"פ בי"ד של ע' ונביא וה' מלכים פ"א הי"ג). . . שחרי רע"ק אמר על בן כוזיבא המלך שהוא מלך המשיח (ולא הי' שם נביא כו') - כ"א ע"ד שכותב על בן כוזיבא **המלך**", ובלקו"ש חכ"ג הנ"ל מוסיף בהסברת המבואר בח"ח ד"עכצ"ל שאין כוונת הרמב"ם שבשעת העמידה תיכף יש לו דין מלך". ובהשקפה ראשונה נראה ביאור הדברים, דכיון שדין מלך ייתכן רק ע"פ בי"ד של ע"א ונביא בלבד (וכמ"ש גם בפ"ה מסנהדרין ח"א), ורק משיח הוא שעתיד להחזיר בי"ד של ע"א לקדמותו כמ"ש ברפ"א ממלכים, ע"כ שאין הכוונה לדין מלך כ"א למלך ע"ד שהי' בן כוזיבא, דאף שאמרינן בסנהדרין צג ע"ב ד"מלך תרתין שנין ופלגא", וכן איתא הלשון (שם צז ע"ב) "ומלכות בן כוזיבא", מ"מ הכוונה לראש ונשיא העם ולא לגדר של מלך ממש (וע"ד "מלך ר' יוחנן" שבתענית כא ע"ב, וכן איתא בשבת קנו ע"ב שרב אשי אמר "אנא מלך", שהכוונה בזה היא משום ד"רבנן איקרי מלכים" כדאיתא בגיטין סב ע"א, וכן עוד כו"ב). וא"כ תמות, כיון שבן כוזיבא השלים הגדר ד"בחזקת משיח" (כמובא בהערת כ"ק אד"ש הנ"ל), וזה הרי כולל גם "מלחמות ה'", נמצא שה"מלך" שלוחם "מלחמות ה'" בהכרח שאינו בדין מלך, כי הלא בן כוזיבא לא הי' בדין מלך, ומוכח שא"צ דין מלך למלחמת עמלק (שזה פירוש "מלחמות ה'", וראה לקמך), ואיך כתב כ"ק אד"ש שצריך דין מלך למלחמה זו?³

ואפשר לבאר זאת בהקדים דברי הרב הילביץ שי' בספרו "חקרו זמנים" ח"ב עמ' תקב הע' 124: "במקום אחר ביארתי שאין צורך בנביא אלא כשמעמידין מלך "בתחילה", כלומר בפעם הראשונה, אבל במלך כדורש אין צורך בנביא, ולכן במלך המשיח אין צורך בנביא להעמדתו". והיינו שמלוכת המשיח תהי' **מדין ירושת המלכות** (וראה שם עמ' תצח ואילך דבכל יורש מבית דוד יש בו מלכות פוטנציאלית אף שאינו ראוי לעצם המלכות, רק שאם הוא מהכשרים, הרי שמלכות זאת מתבצעת אצל היורש עצמו, עייש"ב). וי"ל שלזה נתכוון כ"ק אד"ש בהערה שבח"ח, דאין הפירוש שלא יהי' למשיח גדר מלך, אלא שא"צ שיהא לו גדר של מלך **ע"פ ב"ד דע"א ונביא**, אך באמת יהי' לו גדר של מלך מדין ירושת המלכות שהובטחה לזרעו של דוד לעולם (וזה גם הכוונה בהערה שבח"ג)⁴.

ועוד יש לייסד, דלכאוי' אין כל הכרח שכוונת כ"ק אד"ש ללמוד הפירוש ב"מלחמות ה'" למלחמת עמלק **בלבד**, ואדרבא נראה מוכח מכ"מ שקאי על כל סוגי המלחמות (ועכ"פ מלחמת מצוה)³ דהנה אף שב"דבר מלכות" סי"א סי"ח כותב: "כשיש מלך על כל ישראל, שעל ידו מתקיימת מצות מלחמות ה' (להכרית זרעו של עמלק)", וכן מבואר בשיחת אחש"פ תש"ל סי"א (בלתי מוגה) שמונה שם תפקידי המשיח, ולפני בנין המקדש כותב: "מיוועט מלחמה האלטען **מלחמת עמלק**", מ"מ אין בזה להוכיח שהכוונה למלחמת עמלק בלבד. ואדרבא, ראה שם בהמשך השיחה דתש"ל: "אעפ"כ איז אבער דער עיקר פון "ילחום מלחמות ה'" כלפי חוץ. ד.ה. **מלחמת גוג ומגוג וכיו"ב**", דלא זו בלבד שמכליל גם "מלחמת גוג ומגוג" ב"מלחמות ה'", הרי שגם מוסיף "וכיו"ב" וכן ראה בשיחת אחש"פ תשל"א סי"ב (בלתי מוגה): "פריער זאגט ער אז "ילחום מלחמות ה'", ד.ה. אז ער וועט דארפן האבן א מלחמה מיט זיינע מנגדים", ולא הזכיר הענין דמלחמת עמלק כלל, ומשמע ש"מלחמת עמלק" לאו דווקא. וכן מדוייק בלי ההערו בחט"ז הנ"ל: "וילחום מלחמות ה' (סתם) - כולל מלחמו עמלק..", ד"מלחמות ה'" כולל עוד מלחמות מלבד מלחמת עמלק רק שכולל גם מלחמת עמלק. [ובזה מובן דיוק לשון הרמב"ו "מלחמות" לשון רבים (דאם הכוונה למלחמת עמלק בלבד, צע"י בכוונתו)]. ועכ"פ נמצא מבואר דכוונת "מלחמות ה'" לכל סו המלחמות (ועכ"פ לכל מלחמת מצוה)⁶.

ולאחרי בי הקדמות אלו מובן שאין השיחות בחט"ז וחכ"א
 סותרות להמבואר בח"ח, דמה שמבואר בחט"ז וחכ"א שצריך להיות
 קיום מצות מינוי מלך לפני קיום מחיית זרעו של עמלק, אין
 הכוונה רק למלך המוכתר ע"פ ביי"ד דע"א זקנים ונביא, אלא גם
 למלך שנקבע מכח דין ירושת המלכות שלו, שגם בזה מקיימים
 מצות מינוי מלך, ועל מלך כזה מדובר בח"ח (ולא רק מלך שע"ד
 "מאן מלכי רבנן"). רק שמה שמבואר בהערות שבחט"ז וחכ"א
 -ולחעיר שכנראה הציון בדבריו להע"י 73 הוא טה"ד, וצ"ל (70)
 דדברי הרמב"ם הם כסדר ג' המצוות שנצטוו בכניסתם לארץ,
 בתחילה מינוי מלך ולאחריו מחיית עמלק, הוא רק להוכיח שצריך
 מלך למלחמת עמלק, דכיון ש"מלחמות ה"י כולל גם מחיית עמלק,
 חרי שמינוי המלך ומחיית עמלק קשורים זבי"ז (עיי"ש), אך אין
 בזה כדי להוכיח שצריך לדין מלך שע"פ ביי"ד דע"א במחיית
 עמלק.

ומעתה הכל על מקומו בא בשלום, דבאמת אפשר וכן כוזיבא
 ה"י מלך ממש (ולא כפי ההבנה הפשוטה שמלכותו הייתה רק ע"ד
 "מאן מלכי רבנן")⁷. וכפי שמצאנו בספר הקבלה להראב"ד (נסמן
 בגליון העבר) ד"נקבצו אל כוזיבא ובניו עם רב מאד מישראל
 ששבו מכל מקומותיהם", ואפשרי בהחלט שאף הכתירוהו למלך
 עליהם [וכפי שבאמת מורה פשטות לשונו של הרמב"ם בהלי תעניות
 פ"ה הי"ג "וחי" להם מלך גדול ודימו כל ישראל . . . שהוא מלך
 המשיח", ד"מלך" הכוונה מלך ממש], רק שלא נקבע ע"פ ביי"ד של
 ע"א זקנים ונביא אלא מכח דין ירושת המלכות כאמור. ובאמת
 יכל גם להתחיל במלחמת עמלק, שהרי (כנ"ל) למלחמת עמלק מספיק
 מלך שבא מכח ירושת המלכות, ומה שלא התחיל במלחמה זו הוא
 לחיותו עסוק בשאר המלחמות (בסילוק מלך רומי מביתר כו'),
 אבל אה"נ ובדין יכל להתחיל במלחמה זו. ובאמת גם המלחמות
 שנלחם היו "מלחמת מצוה" שהיא "עזרת ישראל מיד צר שבא
 עליהם" כלשון הרמב"ם רפ"ה ממלכים⁸, ולא הוזקק להלחם במלחמת
 מצוה אחרת (מלחמת עמלק) וא"כ נמצא שאין בו כל חסרון בהתנאי
 ד"ינלחם מלחמות ה"י, כי, כאמור, "מלחמות ה"י אינו כולל
 מלחמת עמלק בדווקא, כ"א גם מלחמת עמלק, וכיון שמצאנו
 שמתעסק בחלק מהמלחמות, זה עצמו מספיק להחשיבו כנלחם
 "מלחמות ה"י וכ"בחזקת משיח".

ומעתה קיימת סיבה נוספת שלא ללמוד כהרב הנכבד הנ"ל,
 דבשלמה לשיטתו שבתחילת ה"בחזקת משיח" עמד המשיח בלא ענין

של מלכות כלל (דין מלכות) ורק לפני שנלחם "מלחמות ה
 (היינו באמצע היותו ל"בחזקת משיח") נתווסף בו דין מלך
 אפשר לפרש ש"תחילת הגילוי" היינו בגדר ה"בחזקת משיח" לנ
 שנה"י למלך, ובקבלתו המלכות הרי זה "השלמת הגילוי" שלו (ו
 גוף דבריו צ"ע כפי שכבר כתבנו לעיל ובגליון העבר), ו
 לדברינו שכבר בתחילה יש בו מענין המלכות ואין צורך שיק
 דין מלך עד לאחר ה"בחזקת משיח" (דרך בזמן ה"בודאי משי
 הופך לדין מלך, ואכ"מ), מובן שאין כל חילוק עקרוני
 תחילת הגילוי לסוף הגילוי ואין לפרש שקאי על ה"בחזקת מש
 וכמבואר בגליון הקודם.

ועכ"פ צדק הרב הנ"ל במסקנת דבריו שא"צ שה"בחזקת מש
 יתחיל אפי' במלחמת עמלק בכדי שיחשב כ"בחזקת משיח" - אך
 מטעמי, דהוא הבין שלזה צריך דין מלך והוכיח מבו כו:
 שלא הי' לו דין זה, אך אמנם לדברינו דאפשר וכבר בתחילה
 מלך, הרי שיכול להלחם במלחמת מצוה אחרת וא"צ דוקא למל
 עמלק, וכמוש"נ.

- ב -

והנה לאחרי שייסדנו ענין זה שקיימים שלושה שלבים ב
 המשיח, ושני השלבים האחרונים נכללים בגדר "בודאי מ
 דתיכף שגומר התקופה של "בחזקת משיח" מתחלת התקופ
 "בודאי משיח", רק שהבירור הסופי לוודאותו נשלם רק כש
 נדחי ישראל, אי"כ נוכל לבאר עוד כמה ענינים תמוהים
 זה¹⁰:

א. לכאוי עדיין מענה כ"ק אד"ש צ"ב, דאם רע"ק חש
 כוזיבא הוא רק בתחילת הגילוי שלו, שוב קשה מנין לה
 שאין המשיח צריך לעשות אות ומופת בסוף הגילוי שלו,
 שזה שלא שאלו מבו כוזיבא אות ומופת הוא להיות שזו
 השלים כל סימניו, אך אפשר שבאמת נצריכו לעשות אות
 כסימן אחרון הבא לאחרי השלמתו את שאר הסימנים,
 שעשייתו אותות ומופתים תתכן רק בזמן שנקבע למשיח
 אך בטרם נכלל בגדר זה מנין לנו שיש בו הכח לזה, ו
 בכך כל הכחשה לאמיתותו?

ב. מהערת כ"ק אד"ש (בידבר מלכותי ס"ג הע' 70) מובן שרע"ק נחלק על החכמים ששלחו לבדוק את בן כוזיבא אם הוא "מורח ודאין", באם משיח צריך להיות "מורח ודאין" או לא, אבל זה ברור לכאוי שכוי"ע מודו שבהכרח שיהיו בו התנאים שמונה הרמב"ם, וכגון שבונה המקדש ומקבץ הגליות. וא"כ אין מובן לכאוי מדוע שאלו החכמים מבן כוזיבא סימן הקיים רק לשיטתם (ואין בו כדי להוציא את רע"ק מטעותו), מוטב ה"י שיבקשו סימן הקיים לכוי"ע, וכגון שיבנה המקדש, וכשלא יצליח בזה יווכח גם רע"ק בצדקת דבריהם, ולמה שאלו ממנו סימן המועיל רק לשיטתם?

ג. לכאוי הרי לא מצאנו בשום מקום שרע"ק שאל מבן כוזיבא שיתן לו סימן, ומסתבר שאכן לא בקש ממנו שום סימן. וכיון שהרמב"ם הלא פסק כרע"ק, א"כ מזה עצמו ניתן להוכיח שאין משיח צריך ליתן כל סימן, דכשם שמוכיח הרמב"ם שא"צ לשאול ממנו אות ומופת מכך שלא שאלו ממנו, כמו"כ נוכיח אנהנו מאותו הטעם שא"צ לשאול ממנו בנין המקדש וקבוץ הגליות (ואם אכן שאלו רע"ק, ה"י להרמב"ם להדגיש ולכתוב דלא שאלו ממנו אות ומופת, אבל שאלו ממנו סימן אחר?)¹¹ -

והיינו, דיש להבין למי מתכוון הרמב"ם באומרו "ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת", דקשה לומר שכוונתו לחכמים שחלקו על רע"ק [לבד זאת שפשטות לשונו אינה מורה כן, דבתחילה כותב "ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח", ועל אותם החכמים כותב ד"לא שאלו . . . לא אות ולא מופת" -], דהלא הם שאלו ממנו סימן אחד, שיהא "מורח ודאין", וכשראו שנכשל בסימן זה לא הוצרכו לבקש סימן נוסף, א"כ איך נוכיח מכאן שא"צ לבקש אות ומופת, שמא אם ה"י מצליח בסימן הראשון היו שואלים ממנו סימן נוסף ל"אות ומופת"¹² ובהכרח שכוונתו לרע"ק ולחכמים דעמי, וא"כ תמוה הלא הם לא שאלו ממנו כל סימן, ומה הרא"י דוקא מכך שלא שאלו ממנו "אות ומופת"?

והנראה לומר בזה, ובהקדים דלכאוי ישנם ב' אופנים בתנאי סימני משיח¹³, אופן אחד הוא כשבא אדם ומכריז על עצמו "אנא משיחא", שבמקרה זה מבקשים ממנו סימנים להוכיח אמיתות דבריו, ואופן שני בו המשיח נקבע ממילא ע"פ פעולותיו שפועל בעולם, דאנו רואים שמתקיימים בו כל התנאים הדרושים ובזה

הוא נקבע למלך המשיח, אבל אי"צ לשאול ממנו דבר¹⁴. והחילוק בין ב' האופנים הוא בזמן הביורר, דבהאופן השני לא אכפת לן שיהא זה תהליך מתמשך רבות בשנים, דכיון שרק מעשיו קובעים זהותו, אי"כ כשיצליח תוכח אמיתותו וכשיכשל יוכחש, אך אין אנו מתעסקים לדונו. אבל באופן הראשון מעוניינים אנו בביורר קביעתו את עצמו כמשיח, דכיון שבא לפנינו ומעיד בעצמו שמשח הוא, ויש חשש שיטעה לב העם אחריו אם לא יוכחש מיד ויצא מזה קלקול גדול בעם (כפי שהוכח במשך הדורות כמפורסם), לכן נאמו לו לאמת דבריו מיד, ותיכף כשאינו מצליח בזה תוכחש משיחיותו.

ועוד יש להקדים, דלכאוי קיים חילוק עקרוני בין התנאי דבונה המקדש כוי להתנאי דאותות ומופתים. דהנה ידועים דבר כ"ק אד"ש בריבוי מקומות שסדר העניינים שמונה הרמב"ם הו מדוייק, וכגון שקיבוץ הגליות יהי דוקא לאחר בנין בנין המקדש ולא לפניו. וצריך להבין מנין באמת לקח הרמב"ם שכן הוא הסדר, דלכאוי לא מצאנו סדר ברור בזה בדברי חז"ל ועוד צריך להבין, הרי זה ברור שתתכן מציאות של קיבוץ כ נדחי ישראל גם בלא המשיח, ואי"כ כיצד תלה הרמב"ם זה בזה?

וכנראה שלמד הרמב"ם, דאע"פ שתתכן מציאות של קיב הגליות גם בלא משיח, מ"מ העידה לנו התורה שדבר זה יהא ר בבואו של המשיח, דהמציאות תהי שרק הוא יעשה זאת (ורא מקורות לזה ב"חקרי זמנים" עמ' תקד ואילך). ומסתבר לומ שכיון שמשח לא יבטל מנהגו של עולם, כל תהליכים אלו יו לפי סדר הנתון בכורח המציאות, דכיון שאי"א לבנות מקדש בטו מנצחים כל האומות שמסביב, שהרי הם אינם מניחים לישר לבנות המקדש¹⁵, וכן לא ייתכן שלימות של כלל ישראל בלא מו רוחני איתן, שזה יהי בבנין המקדש, דרק לאחר שישנו מק יכולים כל ישראל להתקבץ למקומם ולעבוד ה' כדרוש (כו קרבנות כו)¹⁶. ולכן פסיק סידר הרמב"ם את נצחון כל האוב לפני בנין המקדש, וכן את בנין המקדש לפני קיבוץ הגלי לומר, סדר תנאים זה הוא מוכרח ע"פ המציאות, ולכן ל הרמב"ם מסמרות בענין שכך יהי ולא אחרת.

אך אמנם ייתכנו תנאים שאינם מוגדרים בזמן מסויים, ו

שמישיח יעשה אות ומופת וכן יכול "להריח ולדון" ללא כל קשר למצב האומות שמסביב כו'¹⁷. וא"כ מובן, דכיון שאין כל סיבה שתנאים אלו לא יהיו תיכף בתחילת התגלותו, היו הם צריכים להופיע בו מיד, דזה שבנין המקדש לא ייתכן מיד הוא נתון לפי הכרח המציאות כאמור, אך הרי התנאים ד"אותות ומופתים" וכו', אפשרי שיהיו כבר בתחילה, ומדוע יופיעו הם רק במשך הזמן? ומובן, שבאם אפשרי שתנאים אלו יתגלו כבר בראשית דרכו, מוכרח שיופיעו מיד, כיון שאין כל חילוק בין תחילת הגילוי להמשך הגילוי לענין זה.

ומעתה נשוב לענייננו. בן כוזיבא הכריז ע"ע "אנא משיחא" כדאמרינן, בסנהדרין צג ע"ב, וא"כ היו החכמים צריכים לתבוע ממנו סימן לאמת דבריו ותיכף ומיד כאמור, כי אם יבקשו סימן הדורש משך זמן ארוך קיים חשש שיטעה לב העם אחריו¹⁸, דאה"נ באם ה"י מאמת דבריו ע"פ מעשיו בלבד לא ה"י נדרש ממנו מאומה, אך כיון שקבע ע"ע "אנא משיחא", מיד נדרש לאמת דבריו ע"י סימן שאינו דורש תהליך ארוך, והוא הסימן ד"מורח ודאין" כאמור, וכשלא הצליח בזה הוכח שאינו משיח "וקטלוהו". ולכן באמת לא יכלו לבקש ממנו סימן גם אליבא דרע"ק, כי כל הסימנים הקיימים לדעת רע"ק דורשים הם משך זמן מרובה, וכגון בנין המקדש דמלבד זאת שלא יניחו האומות שמסביב לבנותו, גם עצם הבנין דורש זמן מרובה (ועד"ז קיבוץ הגליות כו'), וכיון שרצו להכחיש דבריו בו ברגע כדי שלא יטעו העם אחריו, הוכרחו לתבוע ממנו סימן מיידי ותיכף הצליחו להכחישו. אך רע"ק, כיון שסבר שא"צ שמישיח יהי "מורח ודאין", לכך לא שאל ממנו כל סימן, כי ראה שבמצבו העכשווי שעדיין לא נצח כל האומות שמסביבו איננו יכול לקיים תנאים אלו, ולכן חיכה עד שינצח כל האומות כדי לבקשו לבנות המקדש, וכל עוד ולא נצחם אין כשלונם לבנות מקדש מהווה הוכחה לחוסר אמיתותו, שהרי לא התאפשר לו לעשות זאת מחוסר אפשרות מציאותית (ומשיח איננו צריך לעשות אותות ומופתים), ואין בזה כשלון במהותו כמשיח. והיינו, רע"ק חשב שכל עוד ולא הוכח שאינו משיח, עדיין אפשר לומר עליו שהוא המיועד להיות משיח כיוון שכבר הוחזק לנו בתור שכזה.

רק שהרמב"ם מוכיח מכך שרע"ק לא שאל ממנו אות ומופת, דסימן זה אפשרי כבר בראשית ההתגלות כאמור, ואם אכן רע"ק לא שאל סימן זה מוכח שסבר שאין בזה כל סימן להוכחת אמיתותו של

המשיח (ובזה גם מובן מדוע לא דייק הרמב"ם לכתוב דלא ע
 אותו מופת אך שאלו סימן אחר, כי באמת אי"צ לראות שרע"ק י
 סימן אחר, כי העדר הסימנים תלוי במניעים צדדיים,
 שצריכים אנו לראות שיבקש ממנו סימן היכול להתגשם
 וכשאיננו רואים ששאל ממנו זאת בהכרח שסבר שאין בזה כל
 וכנ"ל).

אך אמנם כל זה הוא רק לדברינו שכבר בשלב זה מת
התקופה ד"בוודאי משיח", ולכן כיון שכבר כעת מתחיל ע
 כמשיח אין כל סיבה שדבר היכול להופיע בו כעת אכן לא י
 ואדרבא חייב הוא להופיע מיד, כי כבר מעתה ה"ה בגדר מ
 ולכן יכלו לבדוקו בסימן ד"מורח ודאין", אך באם נאמר ש
 זה הוא רק "בחזקת משיח", יוקשה כנ"ל מנין לנו שכל הת
 חלים בו כבר מעת היותו "בחזקת משיח" כדי שנכחישו,
 סימנים אלו מתחילים רק ובתקופה מאוחרת יותר, תקופת ה"בו
 משיח", ומנין הוודאות (ועד ש"קטלוהו") שאכן איננו
 ישראל האמיתי, וע"כ כדאמרן, זק"ל.

1. וזאת למודעי, בגליון הנ"ל הכאתי ראי ליסוד זה מדברי ה
 שחילק את התנאים ד"אם עשה והצליח כו"ו לאחר ה"בחזקת
 ומוכה שתנאים אלו הם חלק מ"בוודאי משיח". אך באמת פשוט שאין זו
 כלל, דהרמב"ם קובע הגדרים בהם הוא **מתחיל להיות** "בחזקת משיח", וכ"ו:
 מלא תנאים אלו איננו בגדר "בחזקת משיח" כלל, וכן רק לאחר ה
 תנאי "בוודאי משיח" נכלילו בגדר זה, ולכן מחלקם הרמב"ם כן, וזה
 וברור דאין בזה אפי' דמות ראי.

2. להעיר שעפ"י אפשר דמ"ש באנ"ק חייב עמי רלד: "הרי שנצחו
 משיח יחי' איזה זמן אחרי שיתגלה", מוסיף ביאור בפירוש "תחילת
 במענה הנ"ל, **דתחילת תקופת ה"בוודאי משיח"** הוא נצחון המלחמות (וזח
 ראה רע"ק בן כוזיבא כנודע), ועצ"ע בזה.

3. הבנה זו מוסיפה ביאור בדברי הרב קלוזנר שם דהכוונה ב
 הגילוי"ו לתחילת "בחזקת משיח", שזהו להיות שעדיין לא חל עליו דין
 ובחשלת תקופת "בחזקת משיח" בעיני דין מלך גיב, ומשום כך חשב רע"ו
 כוזיבא אוחז רק ב"תחילת הגילוי"ו שחכוונה בזה היא לטרם היותו בדין
 וק"ל.

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות 23

ואפשר שבזה יתבאר המפורש בלקוי"ש חח עמ' 149 שחגאולה חאמיתית שלשלימה מתחלת לפני קיבוץ הגליות "וועט זיך אנהויבן די אתחלתא דגאולה, ו דערנאך די גאולה חאמיתית וחשלימה, און דערנאך און דורך משיחין דוקא קיבוץ גליות", שחכונה בזה שתיכף לאחרי תקופת ח"בזקת משיח" מתחלת תקופה ד"בוודאי משיח" ולזה כבר ניתן לקרא תחילת חגאולה, וקיבוץ גליות היא התקופה דחוודאות [ולתקופה זו חכונה בלוי"ש חט"ו עמ' 493: ויילחם מלחמות ה' (וגם אז אין עדיין וודאות...)], דוודאות עדיין אין, אך תחילת חוודאות - יש], ועצ"ע.

ולחעיר שעצ"ע מה לשון "ביאת משיח" משמש, דבי"דבר מלכות" ס"א חע"י 71 ומשמע שחכונה לתחילת התקופה ד"בחזקת משיח": ב' תקופות ודרגות לאחרי ביאת משיח: לפני שיבנה ביחמ"ק - שאז הוא עדיין "בחזקת משיח" . כשהוא משיח ודאי", דלחדרגא הראשונה ד"בחזקת משח" קורא "לאחרי ביאת משיח", ומשמע שביאת מתחלת בתחילת תקופה זו (ולפני"ו יתבאר בפשיטת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א (בשי"פ בחו"ב ש"ז) שמשיח כבר בא, שחכונה שחלחל תקופת "ביאת משיח" כנ"ל, אך ז"ב לכאוי שעדיין לא החלחל התקופה ד"גילוי משיח" שעניינה "בוודאי משיח"). אך בלקוי"ש חכ"ז עמ' 256: "וענין ביאת חמשיח (בעולם) - שזה יהי לאחרי "בנה המקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל" שאז הוא "משיח בודאי", חיינו ד"ביאת משיח" מתחיל רק לאחרי השלמתו תנאיי ח"בוודאי משיח" (ואולי יש לחלק דבחי"ז מדגיש "ביאת משיח בעולם" וצ"ע), ועצ"ע.

3. לאחרי כתבי ראיתי שכבר עמד בזה הרב קלוזנר ב"הר חמלך" חייב עמ' שכה חע"י 3, ונשאר בצ"ע (אגב, דברינו לקמן אינם תואמים במלואם לא לדברי הרב אברחמס ש"י חמובאים שם, ולא לדברי הרב קלוזנר שם, אך בכללותם שווים הם לדברי הרב אברחמס באופן שלא יוקשו קושיות הרב קלוזנר עליו, עיי"ש).

4. אף שיש בביאור זה (בחכ"ג) מעט מן הדחוק, אך אין כל מנוס מלפרש כן.

5. ז"ע ראיתי חערות כ"ק אד"ש (מובא ב"דעת תורה" לחרח"ג כ"ו חרשד"ב ש"י וולפא עמ' 25 חע"י 13, ולע"ע לא מצאתי מקומה בלקוי"ש) דמפרש "מלחמות ח"י" כמלחמה להצלת ישראל, ונקרא מלחמת ה' כי "כל חנוגע בהם כנוגע בבבת עיניו", (וראה גם משמעות חע"י ב"דבר מלכות" ס"א חע"י 61 עיי"ש).

6. גם מסברא נראה כן, דמפשטות לשונו משמע לכאוי שחכונה לכל סוגי המלחמות, חן מלחמת מצור שהיא "מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם" כלשונו ברפ"ח מחלי מלכים, וכן למלחמת הרשות "וחיא המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות גדולתו ושמוע"י כמבואר שם.

ובאמת צ"ע לכאוי, דבי"דבר מלכות" שם חע"י 45 מציין לחרמב"ים חלי מלכים פ"א ח"ה ולספ"ד שם. וצ"ע מה רואים שם יותר מחמבואר בספ"א, דשם משתמש חרמב"ים באותו חלשון ממש רק גבי מלך סתם, ומחכ"ית דשם חכונה דוקא למלחמת עמלק, ועכ"פ מה ציון זה מוסיף?

7. ובזה יתיישב לשון חגמי חני"ל כפשוטו, דחכונה שמלך מדינא "תרתיו שנין ופלגא", וכך שגם "מלכות בן כוזיבא" אינו בשם חמושאל כמובן.

8. וחיינו אפילו נפרש כוונת כ"ק אד"ש למלחמת מצור בדוקא (ודלא כמבואר בחע"י 6), מ"מ זה ברור שכן כוזיבא עסק בזאת כידוע.

9. חיוצא מדבריו אלו - שעוד בטרם נקבע ל"בחזקת משיח" (ויפע נביא וחתזור הסנהדרין (בכדי להחיל עליו "דין מלך" . שיוכל להלחם "מלחמות ח"י") - נכונים הם לכאוי לחמבואר בלקוי"ש ח"ט עמ' 105 חע"י 74 ובשו"ח ח"י שם, עיי"ש.

10. להעיר שבדברינו מובן דיוק לשון החערה "לא רק ב"חזקת משיח" ולא כתב "חיינו משיח וודאי", דבאמת לא הוכח כמשיח וודאי רק שיצא מגדר "בחזקת משיח".

11. בנלוין חקודם הערנו שאפשר להוכיח מכאן שאין מוטל על המשיח לעשות סימנים אלו, וכעת השאלה שנוכח מכאן שאיך לבקש סימנים אלו, ויש לחלק בין חזברים.

12. בנוסף לכך צ"ע אם "מורח ודאין" אינו נכלל בגדר ד"אות ומופת" דלכאוי יש בזה שינוי ממנהגו של עולם. ועכ"פ אינו שנכלל בגדר זה, נמצא דהם אכן שאלו ממנו אות ומופת (ויכלו לבדוקו בדינים שכבר פסקו והכריעו הם, לראות האם באמת יכול הוא לדון ע"פ חרחה).

אך בפשטות הם ב' עניינים שונים כמובן. וגם מוכח שאין בזה שינוי מנהגו של עולם, וכמבואר בשיחת שי"פ שמיני תשכ"ג שמשיח ישפוט מכ אומדנא, והאומדנא היא מדין מלך, עיי"ש.

13. ייתכן אופן נוסף וחוא כשבא אליהו ומברר לנו מיתו המשיח, דלכא אי"צ בזה כל הסימנים שמונה חרמב"ם, ועוד יש לעיין בזה.

14. לחידודי יש לבאר בזה מה שהתפלפלו בקבצים האחרונים בפ"י "יו יעמוד מלך כו"י דמשמע שאפשר באו"א, דייל שהרמב"ם מיירי כשהבירור נעו ע"פ פעולותיו בלבד, אבל אפשר שייעמוד מלך ויכריזו על עצמו שמשיח הוא ובוה לא מיירי. רק דחרמב"ם למד מכן כוזבא שאם ממנו - שהכריז ע"י כו - לא שאלו אות ומופת, כ"ש שאי"צ לשאול ממי שמנלח עצמו ע"י פעולו בלבד.

15. להעיר מתווי"ט מע"ש פ"ה מ"ב (בהסברת הירושלמי דבנין המקדש קו למלכות ב"ד): "יונמצא שעד מלכות בית דוד יחי לאויבים קצת ממשלה ע' וכמו שהי' בתחילת בית שני".

16. ראה חזרת כ"ק אד"ש (מובא ב"דעת תורה" הני"ל עמ' 29 הע' 26, ול לא מצאתי מקומה בלקוי"ש) דבכדי שיוכל להיות קיבוץ גלויות של כל יש צ"ל דווקא עיי קדושת ביחמ"ק, וע"ד "יוחן שם ישראל נגד החר", שו שיחיו כל ישראל "כאיש אחד בלב אחד" הוא רק עיי"ז שחם נגד החר - תורה. אך ע"י ב"תורת מנחם" עמ' קכד ואילך ואכ"מ.

17. אך להעיר מחשיחה שבח"ע 12 דמשיח יפסוק נאחד מהסנהדרין.

18. עיקר חששם יבואר לפימ"ש בלקוי"ש חט"ו עמ' 492: "בכל פעם משיח שקר וחזית ומשך את מישחו אחריו - נסתיים הדבר בקרבנות ר"ל, מובן גודל הנחיצות בבירור חמידי - וראה סיום המכתב שם: "לכאורה ארט (מיר) אז אידן ריידן ז"ך איין, אז די נאולח האט ז"ך אנגעוויבן, עס ווערט דאך פריילעכער אויפן האַרצן... אלא שכניל - חמור וכי' וד"ל...".

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ענין השבועה אצל בני נח

הת' מרדכי פרקש

שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א במיאמי רבתי

בלקוויש פי נשא ש.ז. מביא את קושית המשנה למלך (פ"י בהל' מלכים ה"ז) בהא דמצינו דכתוב קודם מ"ת גדר של שבועה ונדר כמו שבועת אבימלך, דלכאורה צ"ע מאיזה טעם נתחייב לקיים שבועתו, והרי אין דין שבועה בכלל ז' מצוות ב"נ. ומתרץ ע"פ מ"ש החזקוני דנוסף על זה שז' מצות ב"נ הם דברים המחוייבים "מפני הכרע הדעת" (כמ"ש הרמב"ם הל' מלכים ספ"ח), הרי יש דברים שלא מצינו עליהם ציווי מפורש, ומ"מ ב"נ חייב בה "מכח סברת הדעת". ועפ"ז יש לומר שגם קיום התחייבות בדיבור נכלל בדברים שחייבים בהם "מכח סברת הדעת" אף שאינו בכלל ז' מצוות ב"נ.

וממשיך שם: ודבר זה הוא לא רק בדברים שבין אדם לחבירו, דכאשר אינו עומד בדיבורו ה"ז היפך ישוב העולם, אלא גם בדברים שבינו לבין קונו, כי עצם הענין של שמירת מוצא שפתיו ה"ז הנהגה המחויבת "מכח סברת הדעת" ובפרט בדבר שחייב עצמו לשמים. וכן הוא לענין שבועות ונדרים דבני נח, דאע"פ שאינם בכלל כל יחל, היינו שאינם בכלל איסור התורה דכל יחל, אבל מ"מ חייבים "מכח סברת הדעת" לשמור מוצא שפתיהם. עיי"ש.

ולהעיר שעד"ז מפורש בשו"ת אבני נזר (יו"ד הל' שבועות סימן ש"ן אות ט"ז-י"ז) שמביא את קו' המל"מ הנ"ל ומוסיף עוד להקשות וז"ל: וליקשה עוד על שבועת הר סיני שהיא יסוד קבלת התורה, והרי כ"ז שלא קיבלו התורה לא נצטוו על השבועה ועוד וכו'... אשר ע"כ נראה ברורן של דברים, דודאי מי שנשבע לאחר זה **הסברא מכרעת** שמחוייב לקיים ואין צריך לזה שום אזהרה. והיינו שבועת אברהם ויצחק ואליעזר כו'. והי"ה הנשבע להקב"ה. אך מי שנשבע לעצמו שלא יעשה דבר או יעשה בזה אין סברא כי למי נתחייב. אם תאמר להקב"ה מנין שהקב"ה חפץ בחיוב או

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות

איסור זה. לזה הוצרכה התורה לצוות לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. וע"כ ניחא נמי שבועת הר סיני שנשבעו להקב"ה לקיים מצוותיו. וזה מצד הסברא עכ"ל עיי"ש.

ויש להוסיף לציין מהמבואר בלקו"ש חיי"ג (מטות א' עמ' 106 ע"מ שבסיום פרשת נדרים חוזר הכתוב בסיכומו רק על "החוקים" שבדיני נדרים ולא על עיקר הדין דנדרים? ומבאר שם וז"ל: "מובן בפשטות שעצם הדין שהנודר צריך לקיים דיבורו, אינו זקוק לקרא מיוחד, כי הוא דבר שהשכל הפשוט מחייבו, וגם נכלל הוא במה שנאמר "מדבר שקר תרחק" (אף שאינו דומה ממש). וגם מובן הוא בכללות ענין שבועה (וכריתות ברית) המבואר כמ"מ בתורה. ולכן מצינו ענין הנדרים גם לפני מתן תורה... ולכ ג"כ מצינו בתורה (עוד לפני פ' נדרים) כמה ענינים שהם בגד של "נדר". ואין הכתוב מזכיר בהם עצם החיוב לקיים הנדר. אל מפרש פרטים ואופנים המסתעפים מדין נדר, כגון: "איש י יפליא נדר בערכך נפשות לה", שהכתוב רק קובע את הסכומי הראשונים של הערכין. וכן "איש או אשה כי יפליא לנדר נזיר להזיר לה" שהכתוב מפרש רק פרטי דיני נזיר. והטו ע"ז: לפי שעצם החיוב לקיים הנדר הוא דבר המובן מעצו עיי"ש.

ולהעיר עוד דבלקו"ש (נשא שם) כותב "וסמוכין לדבר מנו "מי שפרע" דור המבול ומדור הפלגה הוא עו להפרע ממי שאינו עומד בדיבורו" דאף שמדין תורה יכול לר בו מדיבורו ואינו עובר על איסור, מ"מ לא זו בלבד שאין הנהגה הראוי, אלא עוד זאת, שהנהגה כזאת מתאימה לדור הנ ולדור הפלגה. שמה מובן ופשוט, שאין זו הנהגה הראוי ל והיינו לפי ש"מכח סברת הדעת" צריך כל אדם להיות י בדיבורו ולקיים מוצא שפתיו". ע"כ.

ולכאוי צ"ב דהרי בדין ד"מי שפרע" מפורש בהמשנה דב"מ וברמב"ם הלי מכירה רפ"ז (המצויין בהערה 35) שם באופן "נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות וכו". ואיך מזה שבי"נ צריך לשמור מוצא שפתיו סתם אפי' בלא נתינת א אבל באמת אין זה קושיא כי נדייק בדברי כ"ק אד"ש ב שכותב "וסמוכין לדבר" היינו "מי שפרע" זה לא ראי צריך להיות עומד בדיבורו, רק סמוכין רואים מזה, ש

בבול ה' בזה שלא שמרו מוצא שפתיהם, הרי גזלו והשחיתו
 ממבואר בר"פ נח) למה נותנים "מי שפרע" לאנשי דור המבול
 אחר שחסרוננו הוא בזה שאינו עומד בדיבורו. אלא בפשטות זה
 ודה שרומזת הנהגה של דור המבול. ומזה אפשר ללמוד סמוכין
 ל בן נח שצריך לקיים דבריו. ופשוט.

גדרי הנזירות בבני

הת' עמנואל ארי' חיים טובנבלט
 ≈ תות"ל 770 ≈

בגליון תקפ"ה הביא התי' י.ק. מה שמבואר בלקו"ש נשא ש.ז.
 נוגע לענין הנזירות וזלה"ק ויש לבאר הטעם הפנימי בזה
 יתכן ענין הנזירות (באופן הנ"ל) אצל עכו"ם, ע"פ מה שמצינו
 גדר נזירות ב' ענינים: לשון (וענין) של הפרשה, ולשון
 ענין) של קדושה כמ"ש נזר אלקיו על ראשו כל ימי נזרו קדוש
 הוא לה'.

ולכן אף שעיקר ענין הנזירות בתורה הוא קדושת נזיר
 כנ"ל) וזה שייך רק בישראל, מ"מ, היות שניזיר הוא (גם) לשון
 הפרשה ה"ז שייך גם בב"נ כי גם אצלם יש מקום להנהגה של
 פרישות מתאוות העולם ואדרבה, עיקר ענין הפרישות שייך בב"נ
 וקא, כי להיותם עסוקים בעניני העולם נעשים מושקעים בעניני
 העולם ואלו בנוגע לישראל אמרו "דייך מה שאסרה לך התורה"
 צ"ל עבודתו באופן של המשכת קדושה בו ובעולם עכלה"ק.

ז"א שענין הנזירות בישראל כשהוא דרך קדושה "הוא באופן
 של המשכת קדושה בו ובעולם ולא באופן של פרישות והבדלה
 מעניני העולם שזה שייך בעיקר בב"נ דווקא וכנ"ל שעיקר ענין
 הנזירות בתורה הוא קדושת הנזיר וזה שייך רק בישראל".

וממשיך ושואל מההדרן של מסי' בנייך סט"ו וזלה"ק: "מס'
 נזיר - שלום בעולם מצד גדרי המקבל ע"י דחיית המנגד באופן
 של מלחמה: נזיר הו"ע הפרישות מדברים שיכולים לגרום ענינים
 גלתי רצויים היינו שפעולתו בדברים אלה היא באופן שפורש

עצמו מהם שזהו"ע דנצחון המלחמה, ללחום עם העניינים הבלתי רצויים, ולנצחם שלא יפריעו לו בעבודת ה' עכלה"ק.

שמזה משמע שעיקר ענין הנזירות בישראל הוא דווקא ענין הפרישות מעניני העולם ולא בירורם והעלאתם לקדושה וא"כ צלח"ב איך מתאים זה עם המבואר בשיחה הנ"ל? והוא נשאר בלי"ע.

לכאורה אפשר לתרץ בפשטות בבניי עצמם נמצאים ב' גדרים אלו והם שניהם עקרים היינו שיש הענין של הנזירות (זהו"ע של פרישות שעל זה הנזיר מביא קרבנו) ויש הפעולה של הנזירות ז.א. מה שנפעל ע"י שהבן אדם פורש את עצמו מכל מיני עניינים גשמיים (זהו"ע של קדושה).

לפניי? מובן שהב' אופנים, אף שהם מבוארים בשתי שיחות, לא רק שהם לא סותרים זל"ז אלא להפך שהם משלימים זל"ז ולקיימ.

~~~~~

סגנון לשון רבינו בסידורו

הרב דוד שרגא פאלטש
~ תושב השכונה

בלקו"ש חכ"ט עמוד 401, מובא מענה כ"ק אד"ש לשאלה, בנו לאמירת מודה אני, ש"אע"פ שרבינו הזקן בסידורו פוסק ש: איסור לומר קודם נט"י מ"מ שמא לכתחלה טוב יותר לאומרו לא נט"י"י והתשובה בזה"ל "הנה כיון שרבינו הזקן בסידורו מן זה קודם ענין וסדר הנטילה הרי ברורה חו"ד לאמר זה ק נט"י כדמוכח ג"כ מלשונו שם לומר מיד שניעור . . . ע"כ.

ובדומה לזה - אף בענין אחרת - בסגנון לשונו ר בסידורו, עפ"י המובא בתו"ב יגדי"ת (עמוד 47) במענה השאלה "האם צריך להפסיק לדבר שבקדושה ועיי"כ לגרום לו נוספת על התש"ר" והשיב כ"ק אד"ש "מלי אדה"ז בסידורו ' לבטל" כו' - מוכח דחיוב הוא" ע"כ.

יש להעיר על הדמיון בשני מקומות בסידור רבינו, באמרו באופן **סתמי** - לכאורה - ומשמע הוא **הכרח וחיוב**, אף שסברתם דהנייל אינם דומים.

וצ"ב קצת בהנייל עפ"י המובא באריכות בלקו"ש חכ"ד עקב א' ובכ"מ, א' מהנפק"מ בסגנון לשונו בשולחנו ובסידורו, שבסידורו "איז דער דיוק הלשון בעיקר צו באווארענען אז די הלכה זאל קלאר ארויסברענגען ווי די הנהגה גלייך על אתר דארף זיין . . . י"ע"כ.

(ואף שנפק"מ זו ביניהם מורה בעיקר שדיוק לשונו בסידורו אינו מאפשר להבין ולדמות למצבים אחרים בדומה, בניגוד ללשונו בשולחנו, בכ"ז מובן בפשטות שלשונו בסידורו - בפרט - מורה לנו החנהגה בפועל על אתר, היינו שאינו נותן מקום לספיקות ואי הבנה בהעלאת דעת הלומד).

ומהנזכרים לעיל **בסידורו** נראה - עכ"פ בתור הו"א - שיש ספק במה כוונתו של רבינו בדיוק.

~~~~~

בענין אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אצל נכרי

הרב בן-ציון ריבקיין
ס. לואיס, מיזורי

בלקו"ש פי' נשא ש.ז. מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א המשנה בריש פרק בתרא דמס' נזיר "הגויים אין להם נזירות" ובגמ' שם: מנא ח"מ דת"ר דבר אל בני ישראל ולא לעכו"ם. ופירש רש"י "העכו"ם שנדרו בנזירות אין נזירות חלה עליהם ומותרין לגלח ולשתות יין וליטמא למתים" (ומביא כ"ק אדמו"ר שליט"א שם באות א' פירושו של תוס' שפירשו לגבי קרבן, ע"ש) ומתמה כ"ק אד"ש על פרש"י וז"ל (בסוף אות א') "אלא שלפ"ז צ"ע בפרש"י למה צריכים כתוב למעט עכו"ם מן נזירות דמהיכי תיתי שיהיי לעכו"ם דין נזירות".

ובאות ג' מיישב כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"פ דברי החזקוני (פ' נח ז: כ"א): "ואם תאמר איך נענשו דור המבול מאחר שלא נצטוו

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות

מצוות אלא י"ל יש כמה מצוות שחייבין בני אדם לשמרן מכו סברת הדעת אע"פ שלא נצטוה עליהם ולפיכך נענשו כמו קי שנענש על שפיכת דמים אע"פ שלא נצטוה על כך וכו"ו. ע"כ.

ולפ"ז מחדש כ"ק אדמו"ר שליט"א שגם קיום התחייבות בדיבו נכלל בדברים שחייבים בהם "מכח סברת הדעת" אף שאינו בכלל מצוות בני נח ולכך סד"א שאם גוי קיבל על עצמו נזירות חי לשמור נזירות כיון שצריך לשמור מה שקיבל על עצמו. (ועי' באות ד' שמסיק כ"ק אד"ש דבאמת יש אופנים שגוי יהי' אכ לשתות יין או בתגלחת ותלוי באיזה לשון אמר הגוי).

(ב) ובהערה שם מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א משי"כ הבני מילוא ס"י א' סעיף ב' "דודאי בבני נח ליכא משום בל יחל ולא מן מוצא שפתיך תשמור אלא דאמירה לגבוה הוא קנין גמור מסירה להדיוט ואם נדר להביא קרבן ה"ל חוב גמור וזו מנכסים משועבדים וכו"ו. עכ"ל האבני מילואים (ועי' שם בזה ד' תד"ה מנין למחוסר אבר שכי' דבבן נח אם נדר מחוסר אמרי' לוי קום הבא קרבן שלם. ועי' מל"מ פ"ט מהל' מי שביאר ד' תוס' שחייב להביא משום בל יחל, ומתמה האב"מ ד לומר דעכו"ם יעבור על בל יחל, ולכך פירש תוס' דמחוייב כ אמירתו דהוי כמסירה להדיוט).

ומבאר שם כ"ק אד"ש דברי האב"מ "דלכאוי אם אין בדיבורו מה מקום לקנין דאמירתו לגבוה אך ע"פ המבוי ניחא, כי עקימת שפתיו הוי מעשה ופשיטא יש ממש בו וכו"ו. ע"כ. וכוונת דברי קדשו דכיון שגוי מחוייב דיבורו "מכח סברת דעת" אי"כ יש עליו חיוב ממש, ולו ממשות בדבריו ולכך "אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט" לקיים נדרו. (ועי' בשיחה בפנים אות ג' שעפ"ז מבאר כ"ק למה אבימלך ועוד נתחייבו לקיים שבועתם).

(ג) ולעד"נ להוסיף ביאור וטעם לשבח למה אצל ג אמרי' "אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט" וכלשון האב"מ "ז לגבוה היא קנין גמור כמו מסירה להדיוט וכו"ו.

ונקדים בזה הא דא"י בירושלמי קידושין פ"ק סוף ו דטעמא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט הוא משום לו

ומלואה. ע"ש. ולכאוי ד' הירושלמי תמוהים מאוד ואינם מובנים.

ואי"ז ז"ל בספרו האדיר תפארת ציון סי' ז' מבאר הדברים ע"פ מה שחידש בגדר ממון גבוה וממון הדיוט וז"ל שם (סי' ז' אות מ"ד) "דבאמת כל ענין ממון גבוה אינו מגדר קניני ממון ובעלות כמו בהדיוט וכל ענין ממון גבוה באמת אינו אלא מגדר איסור וכו'. דבאמת לגבי גבוה לא שייך לומר שדבר זה של גבוה ודבר זה הדיוט במובן קניני ממון שבין הדיוט להדיוט מתדיוט חבירו, ולגבי גבוה לא שייך כל זה, דכל העולם ומלואו הרי של גבוה הוא, דלתי הארץ ומלואה ומצד זה דלתי הארץ ומלואה לא שייך רשות הדיוט כלל וכו', וכל ענין רשות הדיוט הוא מה שהותר לבני אדם ההדיוט להשתמש וליהנות מעוה"ז ומלואו וכדמסיק ברכות (לה). ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתוב והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה וע"ש בפרש"י והיינו שע"י הברכה הותר לבני"א ליהנות מעוה"ז ומלואו ונתן הארץ לבני אדם וע"ז צותה התורה אז דינים ומשפטים בין אדם לחבירו מהדיוט להדיוט אבל ענין ממון גבוה אינו במובן קנין ממון דהדיוט, דבהדיוט ענין קנין ממוני הוא כנ"ל מה ששולל קנין ובעלות הדיוט חבירו, אבל בגבוה לא שייך קנין כזה לשלול קנין ובעלות זולתו דהוא לבדו הוא ואין זולתו שאין גם ענין זולת לגבי ית' וכמבוי בטו"ט ענינים אלו בספרי חסידות חב"ד, וכן ענין קנין גבוה הוא ענין קדושה, וכל ענין מה שאנו קורין ממון גבוה הוא רק ענין שלילי מה שאינו ממון הדיוט שהותר לבני"א, וממילא הוא קדוש ואסורי. עכ"ל בפנים הספר.

ובהערה שם מבאר באורך ענין "שמעילה קונמות" וענין הקדש לפי ביאור הנ"ל ובאמצע דבריו כתב וז"ל "ובירושלמי פ"ק זקדושין סוף הלכה ו' איתא דטעמא דאמירה לגבוה הוי כמסירה להדיוט הוא משום דלתי הארץ ומלואה עיי"ש, אשר אין דבריהם מבוארים, אם לא כפי ביאורינו שבאמירתו לגבוה הוא מסלק ההיתר שהותר לבני אדם והוי ממילא של גבוה והוי באמת כמסירה להדיוט דו"ק היטב ושקול הדברים" ע"כ. ומבוי מד' אי"ז ז"ל שענין של הקדש אינו רק חיוב לקיים דברו אלא יתר על כן דתיכף ומיד שסילק זכותו שניתן לו ("והארץ נתן לבני אדם") הרי בדרך ממילא נעשית הקדש ו"ממון גבוה" דבעצם הרי בלא"ה לתי הארץ ומלואה" אלא שניתן לאדם זכות להשתמש ("והארץ נתן

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות

לבני אדם"י וא"כ בדרך ממילא כשסילק אדם את זכותו ע"י "אמירה לגבוה" נעשית של הקב"ה והוי "כמסירה להדיוט" ממש (כלוי שאינו רק חיוב לקיים מה שנדר או הבטיח). וזהו ביאור ד' הירושלמי.

וע"פ ד' א"י ז"ל מובנים מאד למה בגוי הוי אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דהרי גם אצל גוי שייך סברא זו ממש דמיד שסילק זכותו הרי בדרך ממילא הוי "ממון גבוה", ולא גרע משאר קנינים שהם קנינים גמורים (ולא רק סילוק בעלמא) שגוי יכול לעשות (ואף שיש קנינים דממעטי גוי מ"מ יש קנינים שיכול לעשות ופשוט) ודו"ק היטב בזה.

ד. ודרך אגב, יש לעורר בדי החזקוני שהק' "איך נענשו דור המבול מאחר שלא נצטוו במצוות", מדברי הרמב"ם רפ"ט מהל מלכים ח"א שכתב "על ששה דברים נצטווה אדם הראשון, על ע"י ועל ברכת השם ועל שפיכות דמים ועל גילוי עריות ועל הגזי ועל הדינים, וכו'. הוסיף לנה אבר מן החי וכו'. נמצאו שבו מצוות" ע"כ. ומבוי מדברי הרמב"ם שכבר מזמנו של אדם הראשון נצטוו בשש מצוות. וכן משמע מגמ' סנהדרין (נו:): דיליף שב מצוות בני נח מקרא "ויצו ה' אלקים על האדם לאמר מכל עץ הו אכל תאכלי" (בראשית ב: ט"ז) דכתיב אצל אדם הראשון. וכן מפור ברבאשית רבה (כ"ד: ה) שאדם הראשון נצטווה על מצוות וז"ל "א"י יהודה ב"ר סימון ראווי ה"י אדם הראשון שתנתן תורה על יו מ"ט זה ספר תולדות אדם, אמר הקב"ה יציר כפי ואיני נותן לו, חזר הקב"ה ואמר לו ומה עכשיו שש מצות נתתי לו ולא ר יכול לעמוד בהן והיאך אני נותן לו תרי"ג מצוות" ע"כ. ה מבוי בהדיא שכבר מזמן של אדם הראשון נצטוו "בני נו במצוות. (וע' בסי מרגליות הים על מסי סנהדרין דף נ"ו א כ"א להרב ראובן מרגליות ז"ל שג"כ הבין מתוך סוגיית הו בסנהדרין הנ"ל ומד' הבראשית רבה שכבר מזמן של אדה"ר נצו על שש מצוות ועפ"ז מבאר גזר דינם של דור המבול).

וע"פ ד' הרמב"ם (ומדרשים אלו) לק"מ מעיקרא קוש החזקוני שהרי כבר נצטוו בני נח (כולל דור המבול) במצו (ואין לחוק ולתרץ דכוונת החזקוני שעל שש מצוות אלו בי לא היו נענשין כ"כ דמלבד זה שלשונו לא משמע כן, הרי מפ בתורה שנענשו בגלל ע"ז, ג"ע, ש"ד כדכתיב "ותשחת הארץ ו אלקים" ופירשו רז"ל שהכוונה לע"ז, ג"ע, ש"ד וכן נחתם

ינם על גזל כדכתיב "ותמלא הארץ חמס" ועל כל אלו המצוות ודאי נצטוו. ומלבד זה, הרי החזקוני ביאר מה שקין נענש על יד בגלל שחייב לשמרן מכח סברת הדעת ולא משום שכבר נצטוו, הרי מבוי' בהדיא שהבין החזקוני שלא נצטוו על מצוות אלו בכלל אפי' על שש מצוות ואין להאריך בדבר הפשוט) ועל כן צע"ג הבין מה שהקי' החזקוני. ועי' בבית האוצר מערכת א' אות קל"א והביא ד' חזקוני אלה וסיים "ויתר דבריו שם צ"ע עשי"ה" ע"כ. נראה דכוונת הגאון ר' יוסף ענגיל ז"ל לתמוה כמו שהערנו עליו ודו"ק היטב ואין להאריך עוד.

אמנם, פשוט הוא שכל מה שהערנו על קושיית החזקוני אינו יוגע מאומה לעיקר היסוד שכתב החזקוני בתירוצו שיש כמה מצוות שחייבין בני אדם לשמרן מכח סברת הדעת אפי' שלא נצטוו" וכפי שהביא כ"ק אד"ש שגם רב נסים גאון כתב כן בהקדמתו למס' ברכות ש"כל המצוות שהן תלוין בסברא ובאובנתא ילבא כבר הכל מתחייבין בהן מן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ וכו"ו. ע"כ. וא"כ עדיין יש לומר שחיוב לקיים שבועה בבן נח וכו' הוי רק "מכח סברת דעת" ומאירים הדברים כשמש בצהריים.

■ ■ ■

ר מ ב " ס

ספק שיער לבן קדם ספק הבהרת קדמה

הרב יהודה קעלער

מחבר ספר צורת הבית עפ"י שיטת הרמב"ם

כתב הרמב"ם בפ"ב דהלכות טומאת צרעת ה"י ט"ו וז"ל "...ספק שיער לבן קדם ספק הבהרת קדמה הרי זו טמא. ויראה לי שטומאתו בספק עכ"ל.

והוא מיוסד על המשנה דנגעים פ"ד.

וז"ל המשנה נגעים פ"ד מ' י"א: בהרת כחצי גריס ואין בה גלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט

מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא. ואם שער לבן קז
לבהרת טהור ואם ספק טמא ורבי יהושע קיהה" [ובכתובות, נז
וסנהדרין איתא כיהה].

ורבינו בפירוש המשניות "ופירוש קהה נרתע מסברא זו ור
ממנה, והוא מלשון הכתוב תקחינה שניו... ואמרו מאי קהה קי
וטיהר כלומר נתרחק מן הסברא הזו והפליג וטיהר את הספק ה
ואין הלכה כר' יהושע עכ"ל.

והנה על לשון המשנה הזו קשה מה ראה ר' יהושע שקי
חול"ל כמו בכל מקום ור' יהושע מטהר (וה"ה אם גרסינן כ
בכ"ף)?

ובפרק ה' מתחיל המשנה הראשונה: כל ספק נגעים טהור
מזה ועוד אחר. הרי דסתם המשנה, והוי מחלוקת ואח"כ
דהלכה כסתם.

וכתב ע"ז מרן בכ"מ וז"ל "ומי"ש ספק שיער לבן י
וכו' עד הרי זה טמא. שם [נגעים סוף פי"ד, המעתיק] וי
דאע"ג דבפרק הפועלים (דף פ"ו) אמרינן דקב"ה אמר טהו
בשמים היא ואע"ג דאמרינן מאן נוכח רבה בר נחמני ואיהו
טהור ויצאה נשמתו בטחרה י"ל דכיון דבשעת יציאת נשמה
דאמר הרי הוי בכלל לא בשמים היא ואינו כדאי להוציא
שבדינו דהלכה כתי"ק, ועוד שבתחילת פרק ה' דנגעים סו
תנא הכי".

ובתוס' אנשי שם על המשניות כתב ע"ז ראיתי בס' זהו
למהר"ש אלגזי שכי ע"ז דאין הדבר נוח לו דאטו מי שהוא
למות ואמר כתבו גט לאשתו ודעתו צלולה לא יכתבו ויתנו
לנו שמת אח"כ ע"כ. ולעד"נ 'שדברי מרן סמוכים וכו'
בארוכה מה שתירץ. ואמנם נראה לי שעפ"י דא"ח התירוץ כ
אבל קצת אחרת לכן לעי"ע לא אעתיק לשונו והתירוץ ש
לאחר ההקדמה הבאה.

רבה בר נחמני ה"י מגדולי האמוראים ובר"ה (יח,א)
ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנח
רבה בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה, אביי אמ
ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדי

בני מדבית עלי קאתו רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין אביי
 סק בתורה ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין וכו'. [ועיין
 בסוטה (כג,ב)]. ובסוף מס' הוריות איתא מלך רבה עשרין
 רתי שנין והדר מלך רב יוסף, הרי שהיה רבה ריש מתיבתא
 ה"י בן ח"י שנה. וכמ"ש בתניא קדישא בפ"א דלא פסיק פומיה
 ירסא עד שאפ"י מלאך המות לא ה"י יכול לשלוט בו וכו'.

והנה אודות הלימוד דתנאים ואמוראים כתוב בליקוטי לוי
 חק אגרות עמוד רסג וז"ל "...ואולם בקצרה אומר לך, אל
 ימיה שהלימוד וההשכלה בענין העיון והסברה דחכמי המשנה
 ותלמוד, וגם מי שאחריהם שעסקו בתורה לשמה, הוא בח"י לימוד
 ושכלה דשכל אנושי פשוט וכדומה, כמו השכל וההבנה דשאר בני
 דם, לא כן הוא כלל וכלל... ובע"כ לומר שהבנתם בתורה לא
 י" רק בשכל אנושי שבטבע בלבד, רק שכ"א מהם הביט וראה בח"י
 תורה כמו שהיא למעלה, ולפי שרש נשמתו וחלקו בתורה, אם
 חלכה או באגדה (וכמו מה לך אצל אגדה, כלך אצל נגעים
 אהלות, שזה איתמר בתנאים הגדולים, וכן באמוראים, חכם בני
 טרפות כר"י, וכדומה הרבה)... [אמר המעתיק וז"ל חז"ל
 סנהדרין (סז,ב) ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים אמר ר'
 אלעזר צפרדע אחת היתה השריצה ומלאה כל ארץ מצרים כתנאי רבי
 קיבא אומר צפרדע אחת היתה ומלאה כל ארץ מצרים (ובתנחומא
 יותא צפרדע אחת היתה והיו המצרים מכין אותה ומתזת צפרדעים
 הרבה וכן פירש"י על החומש) אמר לו רבי אלעזר בן עזריה
 וקיבא מה לך אצל הגדה כלך מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות
 צפרדע אחת היתה שרקה להם והם באי ע"כ. והנה בספר נחלי
 האשכולות להרה"ג יוסף בא-גד משיבת נחלים עמוד 467 כתב
 יונם אגדה זו נתאמתה ע"פ חכמת הטבע ובס' "תולדות הטבע" ח"ג
 צד רמ"ה על אודות הצפרדע צבין כתב וז"ל: הזכר יזרע הביצים
 התולדות וימרח אותן ע"ג הנקבה, והנה כמעט קט יתנפח עור גבה
 וכל ביצה נכנסת ונזרעת בתוך תא מיוחד הנעשה כתבנית התאים
 שבחלת דבש הדבורים, בתוך התאים המכוסים הלאה מלמעלה,
 תולדים הצעירים ויושבים וממתינים שם עד שיגדלו מעט וישתלמו
 בתיקונם ואז יפרוץ עליו פרץ ויצא מחדר הורתו וכו"ו הרי
 שמה שאמר ראבי"ע לר"ע כלך לך אל נגעים ואהלות הוא מפני שזה
 שייך לו, ולא מפני אי ההתאמתות למציאות עי"ש ודו"ק] (ועתה
 נחזור לשון הלקוטי לוי יצחק)... א"כ בהכרח לומר שלא
 היתה הבנתם רק עפ"י שכל אנושי פשוט, רק שהיו רואים ומביטים
 למעלה, והמשיכו זה או בדרך מעביר או בהתלבשות בשכל האנושי

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות

שבהם... ואין סתירה מהאמור בפיה"מ בהקדמה לזרעים שמה ש
 כו' (יהושע ופינחס בענין העיון והסברא, הוא שיעשה ר'
 ור"א (המעתיק))... ומה שלא בשמים היא ואין משגיחין בבת
 וכדומה, הוא בבחי' שנקי שמים ובבחי' שנקי ב"ק אין משג
 והרי כמה בחי' יש בתורה. ומה שלא בשמים היא, ואין מש
 בב"ק וכדומה, הוא בבחי' שנקרא שמים, ובבחי' שנקרא ב"י
 משגיחין. והרי כמה בחי' יש בתורה למעלה גופא, תורה ז'
 ותורה דבריא (שהיא התורה שלנו, כמ"ש בל"ת להאריז'
 בראשית, ובלקו"ת בד"ה ואכלת ושבעת) וכן בכל עולם ו
 שעפ"ז א"ש שינויי המסורות, שכולם אמת הם, ומה שנמצא
 בענין ומגבעות במתבתא עילאה וכו' וכדומה הרבה. והרי
 שגם בהפלוגתא דספק בחרת קדים לשער לבן כו', פסיק תר
 כדעת המתבתא כו', ועיין בלקו"ת בדרוש הזה בפי תזריע
 ומי לנו גדול מהרשב"י, ועכ"ז ר"מ ור"ש הלכה כר"מ,
 ור"ש הלכה כר"י כדאיתא בעירובין בפי מי שהוציא אוהו כב'
 ומצינו בפלוגתת ב"ש ובי"ה שעתה הלכה כבי"ה, ולעתיד יהיה
 כב"ש כדאיתא במד"ש, ועיין בלקו"ת בד"ה ויקח קרח. וז'
 צריך ביאור רחב איך הוא ואכמ"ל. אך בקצרה אומר לך
 ספק כלל וכלל, שכל מה שנאמר בתושב"כ ובתושב"ע"פ הן
 והן באגדה, ובכל הספרים שחיברום חכמים צדיקים שלמדו
 לשמה, וכן ההלכה שעלי' אמרו אח"כ שבדו"ת היא (ויש
 ברותה בר', ההפרש בין ד' לר', עיין בהוספות לתו"א
 למג"א, והבן) כולם ממש אמר ה' ובאותו הלשון ממש שנאב
 שהוא ממש, וה' עצמו אומר ההלכה והוא עצמו אמר שבדו"ת
 וכן כל האיבעיות שנשארו בתיקו, והדברים שנשארו ב
 כולם אמרם ה', והוא אמר ג"כ התיקו והתיובתא וכדומ
 מזה סתירה למה שלא בשמים היא, ואחרי רבים להטות. (ו'
 שחלקו על ר"א ושמתוהו, הלא ר"י עצמו אמר שהאבן שי
 ר"א היא כמו הר סיני, א"כ הוא כמו התורה עצמה, ו'
 ר"א הוא כמו ב' ספרי תורה, וכדומה הרבה). ומה שבהדבר
 הלי"מ אין בהם מחלוקת, ובשאר דברים יכול להיות נ'
 ומכ"ש בענין התקנות והמנהגים, ומה שהסנהדרין גדולה ש'
 ודור היו יכולים לפסוק הדין באופן אחר מהסנהדר'
 לפניהם. ומענין קביעות החדשים שכל המועדים תלויים ב
 התורה כולה תלוי' בהם, (כי מה שנעשה האדם מחו"י
 התורה והמצוות, הוא כשנעשה בן י"ג ונקבה בת י"ב,
 תלוי בקביעות החדשים והעיבורים) ואם טעו בזה, י'
 במזיד ממש מ"מ נשאר הדבר כמו שקבעו בכל העולמות וז'

ורכ"ז עד סוכ"ד. ובהכרח לומר שנעשה הדבר אז אמת בפועל, כמו ברי"י שהי' צריך לבוא במקלו ובתרמילו ביוהכ"פ שחל להיות בחשבונו, וכדומה. וגם עצם הטבע משתנה אז, וכדאיתא בירושלמי ע"פ לא-ל גומר עלי, לענין בתולים, וכמו"כ הוא לענין וסתות, (אפילו למ"ד וסתות דאורייתא) וכדומה. והוא מפני שיש בחי' ומדריגות לאין קץ ושיעור כלל בתורת ה' תמימה שהיא כולה אלקית לגמרי, ועם ישראל הם בעצם למעלה מן הטבע לגמרי, ושכל דישראל הלומד תורה לשמה, או עכ"פ באמונה פשוטה דאית שכל התורה כולה היא אלקות, אין שכלו בעצם כמו שכל בני אדם בכלל, (ולכן מגיד דבריו ליעקב כו' לא עשה כן לכל נוי, וגוי הלומד תורה ח"מ). והוא לפי אופן המשכת התורה בכל ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד שגם בהם יש כמה מדריגות ובחי' עד אין קץ ושיעור כלל, ומפני זה נעשה כל החילוק בחי' והמחלוקת שיש בחכמי התורה, שהיא לשם שמים, ואת והב בסופה כדרז"ל, אבל כולם אהובים כולם ברורים כולם קדושים אמתיים ונאמנים לעד ולעולמי עולמים, בלי שום ספק כלל וכלל. ואמת נכון הדבר שהתנאים ואמוראים בלמדם תורה היו רואים ומביטים בשורש החכי' שבתורה כמו שהיא למעלה שעפ"י"ז היו פוסקים את הדין כאו"א לפי דעתו וסברתו אם שהי' בהם מי שלא נשאר הלכה כמותו משום אחרי רבים להטות. ודי בזה לעי"ע ודו"ק והבן זה" עכלה"ק.

וכ"ז נתבאר ג"כ בשיחת ש"פ מצורע תשלי"ג עשב"א.

והנה התו"י"ט אחרי שהביא הטעם של מרן הכ"מ הנ"ל כתב וז"ל: "ולי נראה דכיון דרבה לא אמר הלכה כרבי יהושע משי"ה לא שבקינן כללא דהלכה כתי"ק. ועוד מחלוקת ואח"כ סתם ברי"פ דלקמן. שלא בא רבה אלא לומר סברתו ולא לפסוק הלכה דא"כ הל"ל הלכתא כרי"י וכו' עכ"ל.

ולכאוי קשה דהרי השאלה הי' טהור או טמא ולא הלכה כמי, וא"כ הרי רבה השיב נכון על מה ששאלה. וכמאמר המשנה חכם שואל כענין ומשיב כהלכה?

ולבאר כ"ז נחזור ללשון של התוס' אנשי שם הנ"ל "ולעדי"נ שדברי מרן סמוכים על אדני האמת וצדק אלא שבאו בקצרה ואני אפרש בס"ד להקדים לשאול מאן חשוב ומאן ספין ומאן רקיע במתיבתא דרקיע לחלוק על דבר הקב"ה ובהו לא שייך ת"י הכ"מ ולא בשמים היא דהא ניחא לדידן דאין לנו. אלא הכללים שמסורת מדינו מאבותינו. עד מרע"ה מפ"י הגבורה ומנייהו לא נזוז, אבל

לדידהו דברקיע נינהו ושמעי מפומי דקבי"ה מאי איכא לן
 הלכך אמינא אנא דלעולם קושטא ועיקרא דמלתא כמי"ש קבי"ה
 וכך היא עיקר ההלכה אלא דאנן מיהא הלכה זו לא קבלנוה נ
 רבינו ואפשר דבתחלה אמרה משה אלא שגם זו אי מן הו
 שנשתכחו בימי אבלו של משה והלכך לדידן דהשתא מיהא ל
 הך מלתא צריכין לטמא מספק להחמיר ככל ספיקי דאורייה
 דמי לשאר ספיקי דנגעים דאמרי" ספק נגעים להקל דספק :
 מחמת חסרון ידיעה ולא מיקרי ספק והלכך ממילא דינו לו
 והשתא אי"ש דאמר קבי"ה טהור שהאמת כן הוא ומתיבתא
 קאמרי דאע"ג דקושטא הכי מ"מ הדין מוכרח להיות
 התחתונים טמא מספק מטעם האמור ואע"ג דהשתא מיהא
 וידעי דקבי"ה אמר הכי מ"מ להך מלתא מהני מאי דקאב
 הכי"מ לא בשמים היא דאנן אין לנו אלא מה שקבלנו בסיני
 הקדוש ואין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ואין משגיחין בב
 ומשום דמחזי כחולקים על דברי קבי"ה ומחזי כזלזול לגבי
 יתי' לכן הי' צריך אי שיחזור ויאמר טהור כי היכי
 מסקנא דדינא כפום מאי דאמר קבי"ה והשתא מאן לימא לי
 מן התחתונים הוא בלתי אפשר שהרי הדין לגבי התחתוני
 טמא דאנו אין לנו אלא לפום כללין ואי"א לנו לומר טהור
 דמתיבתא דרקיע כבר אמרו כלהו טמא ואינן יכולין לתז
 לכך אמרו לוכח רבה בר נחמני אדאזל לההוא עלמא ש
 לומר טהור ואפשר דרבה בר נחמני השיג מתוך פלפולו
 ההלכה, מדקאמר אני יחיד בנגעים וכי' אלא דמי"מ בה
 רשאי מדעתו לחלוק על הכלל אע"ג דמשמע לי' אפכא ע
 יחידי בדבר והתורה אמרה אחרי רבים והטות אבל במותו ו
 הכי ותהוי מסקנא דמלתא לעילא כי היכי דאמר קבי"ה ו
 הכי"מ שלא אמר כן רבה אלא בשעת מיתתו אבל בחייו ודאי
 אומר כן אלא עיקר הדין לדידן דטמא בספק וכרבנן
 ונמצא פסק הר"מ אמת ויציב. (ש"ל).

והנה יש לבאר התירוץ שהובא בתוסי' אנשי שם בס
 קצת, והוא בהקדם ביאור ענין של מתיבתא דרקיע שמבוא
 כי מני"א תשח"י הנחה בלתי מוגה וז"ל (בתרגום חפ
 הקדש) "בזוהר ע"פ ויתהלך חנוך את האלקים, מבאר ב
 דודי ירד לגנו לערוגת הבשם ללקוט שושנים, אי"ת שון
 ששוניים ששוניים בתורה, וזה קאי על הנשמות שנלכ
 לזנמם.

בזהר סוף חלק שמות ובזו"ה, מבאר שלמעלה יש שתי מתיבתות, מתיבתא דרקייע ומתיבתא עילאה. במתיבתא דרקייע הריש מתיבתא דא מט"ט, ובמתיבתא עלאה הריש מתיבתא הוא קוב"ה, ולפיכך מתיבתא זו גם בשם מתיבתא דקוב"ה.

אודות הנשמות שלוקחים אותם קודם לזמנם כתוב שם בזהר הקב"ה שואל למט"ט אם הם נמצאים במתיבתא שלו, ומט"ט עונה מקומם הוא במתיבתא דקוב"ה. והגם דהנשמות האלו שייכות למתיבתא דקוב"ה, אמנם הסדר בזה הוא שקודם עולים למתיבתא דמט"ט ומשם מגיעים למתיבתא דקוב"ה.

החילוק בין שתי המתיבתות הוא, במתיבתא דמט"ט שייך קושיות ופירכות, כיוון דמט"ט הוא שרו של עולם, יש לו שייכות לעולם, משא"כ במתיבתא דקוב"ה, לפיכך סדר העליי שקודם עולים למתיבתא דמט"ט, ולומדים שם התורה שלמדו למטה, במארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, (ההדגשה שלי י.ק.) הרי בתורה שלמדו למטה ודאי שייך קושיות ופירכות וזוהי התורה שלומדים במתיבתא דמט"ט, ומשם הם עולים למתיבתא דקוב"ה, דלית תמן קושיות ופירכות "וכו" ע"כ בהנוגע לעניינינו.

ובזה יובן בטוב טעם למה במתיבתא דרקייע אמרו טמא. כיון דאין להם אלא כמו שלמדו למטה, משא"כ קוב"ה אמר טהור. משא"כ רבה בשעת פטירתו זכה לגילויים נעלים וכמו דאיתא גבי מרע"ה, חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חוץ מא' שגאי ותחסרהו מעט מאלקים, אמנם ביום הסתלקות זכה לגילויי שער הני כמו שמבואר על הפסוק הר נבו נבו. וכמו"כ רבה בשעת פטירתו מן העולם זכה לראות אמיתת ההלכה כמו שאמרה קוב"ה ואולי יש לפרש שרבה הוא לשון גדולה כמ"ש בפ"י מארז"ל קם רבה ושחטיה לרי זירא, וגדולה היינו חסד ולפיכך לפי שורש ושמותו אמר טהור. אבל אם ה"י פוסק ההלכה לפי שהיא בהשגתו ה"י צריך לומר הלכה כרבי יהושע, כמוש"כ התושי"ט. וזהו דיוק הלשון חכם משיב כהלכה.

ובזה יובן מש"כ מרן בכ"מ, "י"ל דכיון דבשעת יציאת נשמה היא דאמר הכי הוי בכלל לא בשמים היא וכו" דהיינו שלא תספיק להביא את זה בהבנה והשגה בשכלו, והתושי"ט פירוש"י קא מפרש דברי הכ"מ שלא אמר הלכה כר"י. ודו"ק.

ואולי יש לפרש עפ"י לשון ור' יהושע קיהה (או כיהה) ל
כמ"ש בנזיר וכ"ד כיהה וטיהר, אמנם מכיון שרבו החולקים ע
ומטמאים ור"י הוא דאמר אין משגיחין בב"ק ולא בשמים ו
לפיכך כיהה מל' כחה הנגע או קיהה מל' קיוהא. ובע"כ הס
לפסק דין של אחרי רבים להטות.

ש ו נ ו ת

ד"ה נתת ליראיך נס - פרי"ת

הרב שלום יעי

שליח כ"ק אד"ש רסיפה

באגרות קודש ובשיחות של כ"ק אדמו"ר מהור"י צ מתוא
(חורף) תר"פ-פרי"ת כשנת הפרידה וההכנה אל מועד חיי הו
כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, והכנת כ"ק בנו אדמו"ר כ
נ"ע לקבלת הנשיאות.

כל הנ"ל בולט גם במאמרי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ז
(פרי"ת). ובמיוחד עפ"י פתגמו המפורסם שאמר שעות אח
הסתלקותו "איך גיי אין הימל און די כתבים לאז א
וכביאורו של כ"ק אד"ש בזה שבהכתבים שלו בהם "נכ
יחבית" (ראה קובץ הערות התי ואני"ש - מאריסטאון ו
חי - אודות ג' מאמריו דשנת פרי"ת בענין קליפת עמלק

בין מאמרי חורף פרי"ת בולט במיוחד מאמרו הארוך
קאפיטל סי' שבתהלים (המתאים למספר שני חייו) "בן
דבר בלתי רגיל כלל במאמריו, (לבד משנת עזרי"ת שני
ממאמר על קאפיטל נ"ז).

בביכל גוכתי"ק מונח מאמר זה לאחרי ד"ה ורוח
בראשית (ובסדר זה גם נדפס בסה"מ פרי"ת). אך צר
מונח המאמר בסדר זה! שהרי המשך כתיבתו נמשך כ
"מיורח גם מהציונים וההפניות במאמר זה למא

ולדוגמא: במאמרו על פרק ב' בעי' סח מציין לדי"ה ויצא יעקב דשי"פ ויצא, במאמרו על פרק ג' עי' ע' מציין לדי"ה כי ישרים די"ט כסלו, במאמרו על פרק ד' עי' צג מציין לדי"ה בעצם היום הזה דשי"פ בא, ועוד. ו"הבי שורות האחרונות כתב שבוע אי קודם הסתלקותו" (מרשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע).

ואולי יש לומר שתחלת כתיבתו של המאמר היי בשבוע דפי' נח, ולכן גם מונח בסדר זה ועצ"ע.

מאמרים אלו לא אמרם ברבים, לבד ממאמרו על פסוק וי' שאמרו ביחידות בפני כ"ק בנו. ובפנימיות הענינים יש לומר שמאמרים אלו נכתבו כ"צוואה" והתוואת דרך ואופן נשיאות דור הששי ודור השביעי. כדלקמן.

במאמרו על פסוק וי' ד"ה נתת ליראיך נס מבאר בארוכה בענין הנסיונות, ובפרטיות מבאר שהי מיני נסיונות נזכרים בתורה:

נסיון "האי" מ"ש והאלקים נסה את אברהם [בנסיון העקידה], והוא לגלות את לבבו הנאמן... שנאמנה לבו את ה' ולא ערער ולא חרהר אחרי מדותיו ית"י, והנסיון היי בכדי לגלות את עצם פנימיות נקודת נפשו שעבודתו היי למעלה מטעם ודעת;

הנסיון ה'י' הוא מ"ש ושם נסהו והוא אם יקבלו יסורים ברצון... וחלקי העבודה בחלק הנסיון הזה רבים הם, האי' האמונה דלית אתר פנוי מיני... ה'י' ההשתוואות... הגי' לקבל יסורים באהבה ולידע שזהו תיקון לנפשו... הדי' שמהפך חשוכא לנהורא וטעמין מרירא למיתקא... העבודה שלא ע"מ לקבל פרס";

הנסיון "הגי" הוא מ"ש גבי מ"ת כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, ופי' הרמב"ן דלדעתו הוא נסיון ממש אם יוסיפו עבודה על גמילת הטובה... וענין הנסיון בזה י"ל שהוא בחי' הדעת וההרגש... הכרת טובת הקירוב והגילוי, וישתדל משום זה שיוסיף אומץ בעבודתו והתקרבותו לאלקות ויגרום עי"ז הקירוב עוד כו', וענין הוספת העבודה י"ל שהוא כמו הידור מצוה וענין שמחה של מצוה";

הנסיון "הדי" הוא מה שאי דהע"ה בחנני ה' ונסני... לעמוד בנסיון כשיבוא מעשה לידו ולשבור תאוות היצר והוא יראת חטא

מפני פחד האלקים שנגד עיניו תמיד...וייל שזה [הנסיון] ק' ג"כ אדלעיל משי"א לבעבור נסות אתכם כו' רק ששם מדבר בועי בחוספת עבודה כני"ל וכאן מדבר בסוי"מ שע"י התגלות הגדו' יהי' יראה ופחד אלקים עליהם תמיד";

הנסיון "הח" הוא מ"ש יובא האות והמופת כו' לא תשמעו כי מנסה ה"א אתכם והוא התגברות האמונה בה' ובנבי' הקדושים, משה אמת ותורתו אמת". ועיי"ש בארוכה.

ולחעיר שביאור זה בענין הנסיונות נתבאר רק פעם או במאמרי כ"ק אדמו"ר נ"ע, ובחשגחה פרטית במאמרי ש החסתלקות. ואולי יש לומר שבמאמרו זה שעל פסוק הששי ר והתווה את אופן עבודת הקודש דנשיאות כ"ק בנו - נשיא השן דור השביעי.

ובפרטיות יש לחלק את הה' מיני נסיונות לבי תקופו נסיון האי והב' - בתקופת נשיאות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ ונסיון גי-ה' - בתקופת נשיאות כ"ק אד"ש:

עבודת הקודש-של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע וחיזוק ה' במיוחד בתקופה הראשונה לנשיאותו, ומלחמתו נגד היבסק והקומניסטים, הנסיונות ומסירות נפשם והעקידות של שלו ובראשם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, כ"ז מתאים בדי"א לנו האי הנ"ל.

ובפרט מצבם הגשמי והחמרי האיום של עם ישראל בתקופה זו ועד לשואה האיומה ל"ע ול"ע ר"ל שכ"ז מתאים בדי"א לנסיון הנ"ל.

אך בתקופת נשיאות כ"ק אד"ש, בעי"ה החל מצבם הגשמי של ישראל להשתפר הולך וטוב, אופן העבודה הוא ע"ד הנסיון ודי' - הוספת עבודה על גמילת הטובה, הן בעשי"ט והן בס וכ"ז בא לידי ביטוי במיוחד ע"י הכרזת והפעולות בכל המבצ הכלליים ששינו לטובה את מצב הרוחני של עם ישראל.

ובחדגשה מיוחדת הוא הנסיון הח' והוא התגברות האמונה ובנביאיו הק' משה אמת ותורתו, שכ"ז הוא בדורנו דור הש שדבריו הבטחותיו תחזיותיו וברכותיו של כ"ק אד"ש ב'

רט והכלל הוא באופן שכל היוצא מפיו לא ישוב ריקס, שעייז
 תה את אמונתם החזקה של בני ישראל בה' בתורתו ובנביאיו

ובמאמרו על פסוק ז' ד"ה למען יחלצו ידידך מבאר בחלקו
 יאשוו את חביבות ומעלת יצחק על אברהם, שעיי עבודתו של
 חק דוקא נשלמות תכלית כוונת בריאת העולם להיות דירה לו
 בתחתונים, שעיי העלאת הבירורים ובירור הנהיב וכל
 דברים התחתונים שיהיו כלים לאלקות עייז נשלמת פנימיות
 כוונה העליונה מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.
 עייז בפנים בארוכה.

ובהמשך המאמר מבאר, בקיצור, את מעלתו של יעקב על יצחק,
 יעקב הוא עיקר התיקון. ויש לומר בד"ה שבכ"ז מרמז על עבודת
 ור הששי ודור השביעי, כנ"ל. והחוספה בחביאור דמאמר זה יש
 ומר שהוא על אופן עבודתם כחלק שלב האחרון בהשלמת הכוונה
 עליונה הכללית בבריאת העולמות (ולא רק על אופן עבודתם
 שלעצמה המבואר במאמרו שעל פסוק ו').

ובחלק השני של המאמר מתחיל לבאר בענין מעלת נשמות
 צדיקים וביטולם, ובהמשך מבאר את ההבדל בין נשמת משה
 אלי, מה שמשג גופו ה" צריך קבורה ואלי עלה בסערה
 שמימה, ומבאר את מעלתו של משה על אלי ולכן ה" גופו צריך
 קבורה דוקא ועייז, ונשאר באמצע הביאור ולא הספיק לסיים
 אמר זה לפני הסתלקותו. וכנ"ל ש"הב' שורות האחרונות כתב
 שבע א' קודם הסתלקותו!"

והיינו שבמאמר זה האחרון הכין את עצמו למועד חיי החיים
 הסתלקותו מעלמא דין!

ד"ה סמוכים לעד - פר"ת

בנוסף על מאמרו שכתב על פרק סי' שבתהלים, כ"ק אדמו"ר
 מחורש"ב נייע כתב ואמר מאמר נוסף בכ" מר-חשוו (ביחידות בפני
 י"ק בנו אדמו"ר מהוריי"צ נייע) בקשר עם שנת הששים לחינו,
 ד"ה סמוכים לעד פר"ת.

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות

במאמר זה נמצאים רמזים ברורים בקשר לנשואי ונשיאות אדמו"ר שליטי"א:

(א) במאמר מבאר בארוכה בענין לכה דודי לקראת כלה ומאמרו המפורסם של כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע שאמר בקפנים של כ"ק אד"ש, ד"ה לכה דודי לקראת כלה תרפ"ט מי בחלקו הגדול, על מאמר זה!

ויש לקשר זה עם מה שאמר כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע "פתח את הדרוש - לכה דודי... ידוע ומפורסם אשר בעת ש נשואין קומען נשמות האבות פון עולם האמת... וועט מען ריידען א חסידות... א חלק פון טאטן דעם כלהיס זיידע, ה שמועה בשם אומרו יחא רואה כאילו בעל השמועה עומד לנג

[והנה בהקדמה זו אמר שבמאמר יהי חלק מכל רב נשיאינו, אך להעיר שבמאמר לכה דודי הנ"ל נמצא לכאורה מתורת אדמו"ר הזק ואדהאמ"צ ובעיקר מכ"ק אביו! (ראה תרפ"ט ושי"נ).

ואולי כוונתו בהקדמה הנ"ל היתה גם למאמרו השני - אשר ברא, שאמר בעת סעודת הנשואין, שמיוסד גם על אדמו"ר הצ"צ והמהר"ש (ולהעיר שב"יהל אור"י להצ"צ נמצא מאמר על פסוק סמוכים לעד, וכמה ענינים דהמאמר דפרי"ת נו גי"כ במאמר דהצ"צ, אלא ששם אינו מובא כל הענין דלכו כו"י)].

(ב) בהמשך המאמר מבאר ומקשר את הענין דלכה דודי סמיכת גאולה לתפלה (ועיי"ש בפנים בארוכה) שהוא ענין וההמשכה דיסוד - גאולה למלכות - תפלה. ועפ"י המבואר שבסדר הספירות - כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע הוא ספירת וכ"ק אד"ש ספירת המלכות. הנה בזה רמז נוסף לנשואי ו כ"ק אד"ש! ועפ"י יומתק גם מה שד"ה לכה דודי אמרו ב פנים" לפני החתונה - סמיכת גאולה לתפלה!

(ג) בהמשך המאמר מבאר בארוכה הענין דסמיכת גאולה בעבודה, הביטול דק"ש ודשמו"ע², וז"ל: "להקרבת וביטול [ליכלל ליבטל בביטול אמיתי דשמו"ע] צ"ל סמיכת גאולה שהוא המשכת כח מלמעלה עיי"י נה"א שכבר הגיע לבחי' מס"

שז"ע הגאולה ויצ"מ שהוא היציאה מהמצרים וגבולים ליכלל באו"ס ב"ה באחד...ועי"ז תתבטל הנה"ב כנר בפני אבוקה להיות ג"כ בבחינת אין ממש"י, הביטול דשמו"ע.

ע"ד הרמז - עפ"י י"ל מה שנישואי כ"ק אד"ש, סמיכת גאולה לתפילה, שזה ה"י הכניסה לקראת נשיאותו ועבודתו הק' (כמבואר בכ"מ), לברר ולתקן עולם במלכות ש-ד-י - ה"י לאחרי מסירת נפשו גאולתו ויציאתו ממצרים-רוסיא של כ"ק אדמו"ר מקהר"י נ"ע, אף שקשרי השידוכין היו כבר כמה שנים לפני"ז!

ד) בפרק ג' דהמאמר מבאר בארוכה בענין האות סמ"ך (בקשר עם שנת הסי' לחי"ו), וז"ל: "דסמ"ך הוא בחי' [האור] המקיף שאין לו אחיזה בפנימיות כלל". מכאן רמז גלוי להסתלקותו בשנה החיא. וראה גם ע"ז אמרי קודש שלו ימים אחדים לפני הסתלקותו שנעתקו ב"אשכבתא דרבי"!

ה) ד"ה סמוכים לעד פרי"ת הוא המאמר הראשון - של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, שכ"ק אד"ש פרסמו בשנה הראשונה לנשיאותו לקראת כ"ף מרחשון תשי"א!

ולחעיר, בסיום המאמר מבאר מה שבזמן הגלות הסמיכה והעזר "סמוכים לעד"י) היא ממקום נעלה וגבוה יותר, "וזהו הטעם שאחר החורבן היו נשמות היותר גבוהות מבזמן בהמק"ד, כמו נשמת רשבי" ע"ה שלא ה"י כמותו בזמן הבית להשיג תהלוכות כ"י!"

ד"ה בעצם היום הזה - פרי"ת

חלקו ה"ב של המשך ההילולא באתי לגני השי"ת המפורסם ע"י לקראת פורים ובי ניסן היתשי" בתחלת תקופת נשיאות של כ"ק אד"ש - מיוסד הוא על ד"ה בעצם היום הזה ש"פ בא פרי"ת! במאמר שם (וראה גם דרושי חתונה תרפ"ט - ד"ה אי"ר אושעיא) מבאר בארוכה בענין גילוי האוצרות עבור נצחון המלחמה שכ"ז הוא בדורנו דור השביעי (מתחיל מש"פ בא תשי"ז) שנתגלו מתגלים כל האוצרות של תורת החסידות עבור נצחון המלחמה גילוי מלך המשיח.

ד"ה הנה אנכי כורת ברית - פר"ת

ובעמדינו בשנת "אראנו נפלאות", בודאי יתגלה עוד יותר ובקרוב ממש המתבאר במאמרו האחרון של כ"ק אדמו"ר נ"ע שאמר בחיים חיותו בעלמא דין (אלא שלא הספיק לסיימו בכתובה, הנחה מהמאמר נדפס בהוספות לסה"מ פר"ת), בש"פ יתשא את ראש בני ישראל, המתחיל עם הפסוק הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ וגוי, שמבאר שם שהכריתת ברית עם משה רבינו ה"י על זמן הגלות שגם אז "אעשה נפלאות" בבחינת ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה, ובאופן ד"אראנו נפלאות.

1. בחשקפה ראשונה נראה לכאורה שחס ז' מאמרים, אך מיומנו של כ"ק אדמו"ר מחורי"צ נ"ע (שנדפס בקונטרס חנוך לעזר) בו מסכם את מספר מאמרי אביו דכל שנה, ממספר המאמרים שכותב על שנה זו מוכח שכולל את ז' המאמרים כמאמר אחד. וכן כתב מפורש כ"ק אד"ש בפתח דבר לסה"מ פר"ת חר"ה 3.
2. ולחזיר שבעת אמירת מאמר זה ה"י כ"ק אד"ש בשנת השמו"ע!

הוספות למ"מ' ללקו"ת פ' בהעלותך

הרב אהרן חיטרי
 הושב השכונה

כט, ג

בהעלותך את הנרות: הנחה אחרת. עם הגחות אחרות באוה' במדבר - כרך ו ע"י איתשנב. קיצורים שם ע"י איתשסו. מבן בד"ה בהעלותך תשמ"ח.

ויש ע"י הודיה: בד"ה בהעלותך - תשמ"ח מציין כ"ק אדמו"ר שליט"א "לא ביאר מידת היסוד (וכן לא בהעתקתו שבאור פרשתנו ע"י שלו, אבל נמצא הוא בד"ה זה שבאוה"ת ע"י שלי".

פרשת שלח כ"ח סיון ה"י תהא שנת אראנו נפלאות 47

ויובן בהקדים ההפרש: ראה תו"א פג, א אוה"ת ויקרא - ע"י

ל, ב

צריך להקדים דמעתי שעה קבוע:

ראה בסה"מ תקס"ב ע"י ר"ח המרירות בתיקון חצות הוא על ריקות עול.

לא, ב

ובפ' פקודי (דרכ"א ב'): פ"י שם י"ה הוא עדות לישראל - מובא ביחל אור ע"י תפג.

דרכ"ט ב': פ"י עדות לישראל דא רזא דשמא קדישא דאיקרי עדות כד"א ועדותי זו אלמדס - מובא ביחל אור ע"י תפג.

לג, א

ולכן תיקנו וידויים בכל יום בתפלה: וראה ד"ה החלצו - תרנט ע"י סד "שכאו"א אומר הוידוים גם צדיק גמור כמו משה רבינו ע"ה, ובסתמי"צ להצ"צ צ"ל כח, א-ב בשם האריז"ל שהיאומא פרטי הוידויים, וראה גם בלקו"ש חכ"ה ע"י 16 ובכרך ע"י 105.

שלא יביט ברעת חבירו: ראה בלקו"ש - י ע"י 24 בשם הבעש"ט ש"כאשר רואה רע בזולתו הרי זה הוכחה (דוגמת) אותו הרע נמצא בו בעצמו" ע"ש.

לג, ד

וצריך להבין באמת מדוע ירמיה ויחזקאל וזכרי' אמר מנורת זה ובדי"ה מנורת זהב תשלי"ב (בהנחה בלתי מוגה) מקשה עוד יתר דמה שירמ"י ויחזקאל דיברו בתכלית המוסר באותו הזמן באר"י ואמר מנורת זהב, ועוד יותר דזכרי' היה לאחר ירמ"י ויחזקאל שהם היו קודם החורבן בית ראשון, וחגי זכרי' ומלאכי היו בזמן בית שני שאז חסרו ה' דברים, ובכ"ז אמר מנורת זהב קולה ע"ש.

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

נשיא דורנו

לאריכות ימים ושנים טובות מתוקות ושמחות

★

לרגל יום הכהיר כ"ח סיון

חמשים שנה לבואו לארצה"ב

נדפס ע"י

הרה"ת ר' זאב מאיר וזוגתו מרת דבורה אי' רייזיל שי
ובנם אהרן שיחי' פדנר

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

נשיא דורנו

לאריכות ימים ושנים טובות מתוקות ושמחות

★

לרגל יום הכהיר כח סיון

חמשים שנה לבואו לארצה"ב

נדפס ע"י

הרה"ת ר' בתריאל וזוגתו מרת חנה עלשא שיד
ובנם בן ציון שיחי' שם"טוב

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
נשיא דודנו
לאריכות ימים ושנים טובות

⊗
לרגל יום הבהיר כ"ח סיון
יובל שנים (תש"א — תנש"א)
יום בא כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית נ"ע
לארצות הברית

⊗
יה"ד שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו
ומכלל ישראל וינחוג את כולנו מתוך בריאות הנכונה
הרחבה, נחת, ובקרוב ממש נלך, כל בני שליט"א
קוממיות לארצינו הקדושה
ומלכנו בראשינו

⊗
נדפס ע"י
הרה"ת ר' משה הלוי ומשפחתו שיחיו
קליין

לזכות
הרב התמים משה אהרן צבי ש"י
וזוגתו מרת העניא רבקה רות תחי' ווייס

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" — באדיבות

MIDWOOD COMPUTER CENTER

מרכז המחשבים של חסידי חב"ד בברוקלין

1634 Coney Island Ave. Brooklyn N.Y. (718) 692-2211